

Всеукраїнська загальнонаціональна і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 14 (1743)

П'ятниця, 5 квітня 2013 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ФЕНОМЕНАЛЬНИЙ СВІТ КОБЗАРЯ

ВЧЕНИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЬ
ПРО ЗНАЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ
Т. Г. ШЕВЧЕНКА СЬОГОДНІ

Крим одним із перших в Україні розпочав підготовку до відзначення знаменної дати — 200-ліття від дня народження генія людства, видатного поета і художника Тараса Григоровича

Шевченка. На базі Кримського інженерно-педагогічного університету відбулася третя Всеукраїнська науково-практична конференція «Тарас Шевченко і сьогодення». Її ініціаторами стали відділ шевченкознавства Інституту літератури НАН України імені Т. Г. Шевченка, кафедра української філології уже зазначеного університету, Всеукраїнське товариство «Просвіта», Національна спілка письменників України і її кримський осередок, а також Кримська філія науко-вого товариства імені Тараса Шевченка. В ній взяли участь науковці-шевченко-знавці Криму та областей України, викладачі кримських ВНЗ та загальноосвітніх шкіл, студенти.

З привітальними словами до учасників конференції звернулися ректор Кримського інженерно-педагогічного університету, доктор технічних наук, Герой України Февзі Якубов, перший заступник Постійного Представника Президента України Криму Володимир Дегтярьов, голова Кримської Республіканської організації НСПУ Борис Фінкельштейн, Почесна громадянка Криму, поетеса Ольга Голубева, голова Сімферопольської організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Г. Шевченка

ПРОШУ СЛОВА!

Павло Власенко. Надійшли привітання від низки державних закладів як Криму, так і інших регіонів України. І в кожному з них підкреслювалося величезне значення творчості Тараса Шевченка для розбудови нашої держави на принципах демократії, спредливості, взаємоповаги між людьми різних національностей. Февзі Якубов зазначив, що такі конференції «вносять мир у взаємини між народами. А вшанування Тараса Шевченка — це вшанування нашої совісті». А Борис Фінкельштейн зауважив, що «талант і подвигницька діяльність Тараса Шевченка наповнює наші серця гордістю».

У доповідях і виступах як на пленарному засіданні, так і сек-

ційних обговореннях досліджувалися різні аспекти творчості та громадської діяльності Великого Кобзаря, їхній вплив на формування національної свідомості не тільки українців, а й інших народів, зокрема кримськотатарського. І не тільки в минулому, а й сьогодні. Цю проблему глибоко розкрив у своїй доповіді кандидат філологічних наук, голова творчого об'єднання україномовних письменників Криму Михайло Вишняк.

— Уже сама загадка імені Тараса Шевченка переповнє наші серця гордістю за те, що український народ дав світові такого генія думки, діянь і слова, — зазначив він. — Саме завдяки йому наша рідна Україна стала відома

на різних континентах. І немає жодної країни, де б не чули це ім'я. Воно стало близьким усім народам, які борються за свободу і незалежність. А щодо українського народу, то, безперечно, не знайти в нашій літературі майстра слова, чия творчість справила б такий величезний вплив на формування національного менталіту українців. Як зазначав свого часу відомий український письменник Борис Грінченко, «Тарас Шевченко... свою незмірною вагою, значенням у справі національного відродження свого рідного краю єсть явищем феноменальним, єдиним у світі».

(Закінчення на 8-й стор.)

ЩО СКАЗАЛО Б «ВІРМЕНСЬКЕ РАДІО» ПРО СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНИ?

УКРАЇНО, ВСТАВАЙ!
Фото заслуга В. Качули

У ті часи, коли ми всі жили єдиною і, здавалося, дружною сім'єю народів СРСР, коли не дивилися ток-шоу «Шустер-лайф», а улюблена програма на телебаченні був «Голубий огонек», засобом висловлювання політичних уподобань служили анекдоти, які поширювалися, наприклад, під всесоюзно відомою рубрикою «Армянське радіо». Тим, хто старший, нагадаю, а нинішній молоді наведу один з таких анекдотичних коментарів. Отже: «Гуляють по Києву батько із сином (представники однієї з національних меншин, яким так комфортно нині в Україні). Дійшовши до пам'ятника Богдану Хмельницькому, малій хлопчик запитує тата:

— Папа, а чо это?
— Український царь.
— А чо это у него в руке?
— Булава. Символ власти.

— А что показывает он этой властью?

— Он показывает, чтобы украинцы уходили туда, а мы оставались здесь...

Ток-шоу Савіка Шустера минулого п'ятниці, 29 березня, де предметом обговорення в телевіорі були міжнаціональні стосунки, можна вважати продовженням цього анекдоту — етнічним українцям нічого не залишається, як покидати свою Батьківщину і іхати світ за очі шукати кращої долі, якщо не хочуть перетворитися в безправну біологічну масу на рідній землі.

До того ж, прикладів, як українці ставали успішними за межами Вітчизни, безліч. Це італановита співачка Квітка Цісик, фільм про яку побігнів показати в наступній передачі Савік Шустер; і підприємець Петро Яцик — поборник і меценат справи розвитку української мови у світі; і радник президента США у справах національної політики в галузі науки і

техніки, професор Гарвардського університету, дійсний член Американської національної академії наук, її віцепрезидент, член Американського комітету національної оборони в роки Другої світової війни, один з авторів атомної бомби (а потім її запеклій ворог), українець-князь Георгій (Джордж) Кістківський. На його рахунку було півдюжини докторських ступенів, присуджених в Європі й Америці. Дюжина нагород — від президентської медалі Свободи до ордена Франкліна, престижна премія за відкриття в галузі фізичної хімії і т. д.

І не лише за океаном, а й там, куди вказує булавою Богдан Хмельницький, українці були велими бажаннями, навіть проголошеними братами. Щоправда, отримали потім газ за найвищою в світі ціною — оце така «плата» за інтелект і робочу силу, яка задарма 300 років пливла з України на терени Росії! (Продовження на 4-й стор.)

В СВОЇЙ ХАТИ -
СВОЯ ПРАВДА?

ТЕЛЕВІЗІЙНІ
СТРАТЕГІЇ
ПРИНИЖЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ

стор. 5

ВІКТОР
ЛАЗАРУК:

«У ЧЕРГОВИЙ
ПРИЇЗД
КРИМ НАГАДУВАВ
ПОРОХОВУ
БОЧКУ...»

стор. 11

КОНКУРС
У «ДЖЕРЕЛЬЦІ»

РОЗКАЖІТЬ
ПРО СВОГО
УЛЮБЛЕННОГО
ВЧИТЕЛЯ!

стор. 13

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" народжена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03404, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЕДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnictevo@gmail.com

З потоку життя

ЩО БІШЕ ЗАБОРонити, ЩОБІ ГІДНІСТЬ ЗАХИСТИТИ?

Опозиційні парламентські фракції не виявили одностайністі в голосуванні щодо включення до порядку денного проекту постанови Вадима Колесніченка «Про заборону мови ворожечі та висловів, що принижують людську гідність (стосовно образливих висловів «жид», «хохол», «москаль» тощо)».

Про це сьвідчать результати поіменного голосування обранців, розміщені на сайті Верховної Ради.

На відміну від представників фракції ВО «Свобода», які повним складом проголосували проти, «ударівці», в тому числі їхній лідер Віталій Кличко, майже всі утрималися. Проти проголосували лише троє.

Більшість депутатів від «Батьківщини» — 58 — проголосували проти, четверо утрималися, а не голосували 22.

Водночас Комуністична партія України одностайно віддала голоси «за» — 30 нар-

депів (двое відсутні).

У Партиї регіонів голосували «за» майже всі — 169 прибічників заборони «образливих» висловів. Двоє утрималися, один — проти. Не голосували 28 регіоналів.

Нагадаємо, на засіданні у вівторок проект постанови Колесніченка про заборону «жидів», «хохлів» і «москалів» не був включений до порядку денного другої сесії Ради — за це проголосували 208 депутатів при 226 необхідних.

Документ був зареєстрований у Раді 12 грудня минулого року.

УКРІНФОРМ

У КРИМ НА ТРАВНЕВІ СВЯТА ПУСТЬЯТЬ ДОДАТКОВІ ПОЇЗДИ

Придніпровська залізниця призначила 3 додаткові потяги до Великодня і травневих свят: вони ходитимуть за напрямками Кіїв-Сімферополь та Дніпропетровськ-Сімферополь. Про це повідомляє прес-служба Укрзалізниці.

Так, поїзд № 282/281 Сімферополь-Кіїв, відправлення із Сімферополя 30.04.2013 р. о 19.00, прибути до Києва о 12.00. У зворотному напрямку — відправлення з Києва о 22.00, прибути до Сімферополя о 13.43.

Поїзд № 238/237 Сімферополь-Кіїв, відправлення із Сімферополя 30.04.2013 р. о 16.10, прибути до Києва о 09.30. Назад — відправлення з Києва о 17.05, прибути до Сімферополя о 09.10.

Поїзд № 502/501 Дніпропетровськ-Сімферополь, відправлення з Дніпропетровська 30.04.2013 р. о 21.30, прибути до Сімферополя о 06.45. Назад — відправлення із Сімферополя о 21.50, прибути до Дніпропетровська о 06.32.

В УЗ зазначають, що за потреби підприємство і в подальшому призначатиме додаткові поїзди та рейси на популярні маршрути.

КРИМ І УКРАЇНА: ПРАВДА ІСТОРИЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН

Врешті, на риторичне запитання, чи знаємо ми, севастопольці і кримчани, правдиву історію рідного міста чи Криму, мабуть переважна більшість з нас відповість неоднозначно. А причина в тому, що в історії Криму, напевно, найбільше сконцентровано так званих більших плям, раніше спеціально замовчуваних чи викривлених під нашого минулого упередженими політичними інтерпретаціями. Особливо це стосується історії Севастополя, де історія міста в основному сконцентрована навколо історії флоту та двох оборон і розвивається в заздалегідь заданий площині, на яку вплив України намагаються обмежити. Сказане найперше стосується періоду війн і революцій 1917-1921 років, відлуння яких у різній мірі впливає на ситуацію як у Севастополі, так і в Криму ще й сьогодні.

Та крига в історичній науці скрепла, скідає помалу політичну кон'юнктуру, час по-кликає самих кримських істориків взятися за дослідження історії рідного краю, висвітлення реального минулого півострова з позицій загальноукраїнської історії. І перші кроки вже зроблені. Свідченням цього є презентація книги молодого кримського історика Андрія Іванця «Кримська проблема в діяльності УНР періоду Директорії (кін. 1918-1920 рр.)», яка відбулася у Севастопольському філіалі ЧВНЗ «Європейський університет» 2 квітня 2013 року. Присутні на презентації студенти університету, севастопольські історики, журналісти і представники громадськості отримали змогу ознайомитися з першою в історіографії спробою представити комплексну картину політики Української Народної Республіки періоду Директорії (1918-1920 рр.) щодо Криму.

Автор, залучивши великий обсяг документальних джерел періоду 1918-1920 років, мемуари історичних діячів того часу, що представляли різні політичні сили і народи, грунтovно проаналізував надію, що автор продовжить наукове дослідження теми україно-кримських відносин періоду національно-визвольної боротьби українського народу 1917-1921 років.

Мирослав МАМЧАК

ТВОРЕНЬ ДУХОВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ НАЦІЇ

2 квітня у виставковому залі головної експозиції Меморіального комплексу «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років» відбулася презентація виставки «Історичні постаті ХХ століття: Олеся Гончар».

У церемонії презентації виставкового проекту взяли участь міністр культури України Леонід Новохатько, Герой України Юрій Мушкетик, дружина письменника Валентина Гончар, голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов, представники кійвських музеїв, архівів, бібліотек, поціновувачі творчості митця.

Леонід Новохатько у вітальному слові на голосив на тому, що Олеся Гончар — один з видатних українців ХХ століття, творець духовного відродження нації: «Олеся Гончар завжди був серед тих, хто створював і примножував, по крихітці збирав нашу сучасну Україну». Міністр культури разом із дружиною письменника та почесними гостями відвідав виставку та ознайомився з представленими експонатами.

Експозиція виставки «Історичні постаті ХХ століття: Олеся Гончар» включає в себе об'ємні документальні матеріали про Олеся Гончара та його життєві шляхи. Відвідувачі виставки можуть побачити велета української літератури, фронтовика, письменника, громадського діяча, лауреата багатьох премій, Героя Соціалістичної Праці, Героя України Олеся Терентійовича Гончара у всій багатогранності. Серед матеріалів — документи, рукописи, малюнки, фото, меморіальні речі, сторінки «Щоденників», книжки, нагороди, віядні відгуки від сотень читачів, матеріали з родинного архіву.

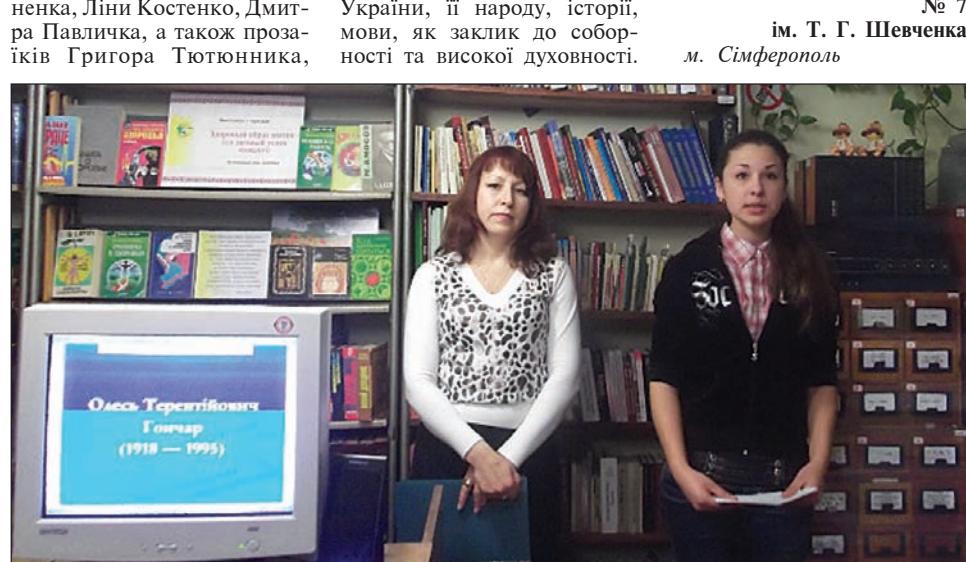
Організаторами виставкового проекту виступили Міністерство культури України, Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років», Національний музей літератури України, Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, Національна спілка письменників України. До створення виставки долучилися Центральний державний архів громадських об'єднань України та Національна історична бібліотека України.

«Собори душ своїх бережіть, друзі... Собори душ!» — ці слова великого сина української нації, класика нашої літератури Олеся Гончара є святим заповітом українцям та їхнім нащадкам.

2 квітня 2013 року напередодні дня народження письменника в бібліотеці-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка ЦБС для дорослих м. Сімферополя відбулася літературно-музична композиція «Берег любові Олеся Гончара». У заході взяли участь студенти Сімферопольського коледжу Національного університету харчових технологій, члени клубу «Скарбниця».

У програмі заходу прозвучали вірші Олеся Гончара, уривки з творів письменника: «Людина і зброя», «Собор», поетичні твори, присвячені Олеся Терентійовичу. Завідувач бібліотеки Н. В. Каржавіна і бібліотекар Н. Ж. Садій ознайомили слухачів з життям та творчістю письменника. Був показаний короткометражний фільм «Олеся Гончар». У читальному залі бібліотеки оформлена виставка-портрет «Берег любові Олеся Гончара».

Н. В. КАРЖАВІНА,
завідувач бібліотеки-філії № 7
ім. Т. Г. Шевченка
м. Сімферополь

В ГОСТЯХ У МАЙБУТНЬОГО

Вони були однолітками — ці дітлахи з перших українських груп у сімферопольському дитячому садочку № 103 «Аврора» і «Кримська світлиця» і такими ж самими одинокими у російськомовному оточенні, можливо, тому і потоваришували. А від-відували ці групи ровесники нашої незалежності та трохи меншенькі — саме в такому віці були діти на час утворення цього осередку українства для малечі — у 1997 році. В ролі «контактерів» поміж «Кримською світлицею» та «Авророю» виступали переважно ми зі Світланою Терлецькою, по-справжньому геройчною жінкою, яка стала ініціатором та організатором перших двох груп і вихователькою в українській групі «Барвінок».

Навіть на відстані вже багатьох років роль її не применшується, як це буває, завідувачкою дитсадочка з тих часів Ольгою Іванівною Григор, котра, зрештою, пояснює створення українських груп з точки зору сьогодення зовсім не піфосно і просто:

— У цьому мікрорайоні побудували кілька будинків для чорнобильців-переселенців, ось і виникла потреба в україномовному вихованні, тому і набрали дві українські групи, а у школі № 33 відкрили українські класи.

А мені хотілося додати: «Ще й тому, що на цей мікрорайон припадає найбільша кількість українських патріотів, які і сьогодні залишаються на передових позиціях». Не підвела і Ольга Іванівна, за фахом викладач російської мови та літератури (друга освіта — психолог). Ні це, ні те, що родом вона із Хабаровська, а на той час «президент» Мешков активно обіцяв кримчанам приєднання до Росії, не налаштовувало її на спротив тенденціям, які переважна більшість кримчан намагалася не помічати. Вона б і зараз рада задоволити потреби кожного народу (скажімо, розділити кримськотатарську різновікову групу на кілька, сформованих

обходиться жодне свято. Голова батьківського комітету «Веселки» Севіля Муртазаєва і Сейдалі, іменем якої сама вишивала сорочку, виховує в українських групах, тож і знає про їхнє життя зсередини. Знає, що Ганна Ярославівна «дипломатична, чуйна, грамотна, високопрофесійна». А ще у неї м'який характер, вона не приховує свого теплого ставлення до дітей, може і обніяти, і приголубити. А для Сейдалі, лагідного і чутливого, це зовсім не зайве, він тягнеться до виховательки, захоплюється нею. Мер'єм відвідує групу «Соняшничок» Раїси Степанівни Ізвіцької. І знов-таки вихователька дісталась їй, я на замовлення. Вона суворіша, вимогливіша, а розкучі енергійній дівчинці це допомагає триматися в належних рамках. І кримськотатарських діток у цій групі теж не менше половини.

А ще пані Раїса — людина дуже ініціативна, для котрої виховання — не просто робота, яку треба виконувати, а нескінчений творчий процес. І тут їй дуже допомагають праці Сухомлинського та інших відомих фахівців. Але про це я вже дізнаюся з інших джерел. А Севіля Муртазаєва відповідає мені на, так би мовити, програмне запитання: чому вона віддала дітей в українські групи?

— Я сама педагог, моя спеціалізація — кримськотатарська та українська мови. Перш ніж вступила до Кримського державного інженерно-педагогічного університету чимало зусиль витратила на підготовку: не хотіла мені підкорятися українська. Та я

усвідомлювала, що це державна мова, і нею треба владіти. Тож хочу, аби цієї проблеми уникнули мої діти. А ще ми підбирали собі групу «під вихователя», бо у кожного — своя репутація і поміж батьками вона відома, а ми хотіли найкращих. Подобається мені і український національний колорит, а в російських групах цьому не приділяють уваги.

Взагалі ж, як розповіла вихователь-методист Валентина Володимирівна Біла, українка з Херсонщини з чималим педагогічним стажем, усі вихователі працюють за єдиною затвердженою освітянською вдалою програмою «Я — у світі», тільки результати різні. І роль вихователя тут не менша, ніж першого вчителя у школі, на відміну від якого вихователь має постійно співпрацювати з батьками. Та і взагалі дитсадочки без батьківської підтримки не обйтися, бо держава виділяє кошти тільки на скромну зарплату, оплату комунальних послуг та 6 гривень — на харчування дитини. З допомогою батьків ця сума подвоюється, хоча 12 гривень для триразового харчування недостатньо. За-відувачка Ольга Іванівна мріє про ті часи, коли вона виросте до 20 грн. (знов-таки на паритетних засадах), і ходять чутки, що це станеться у вересні.

Є у садочку і ще одна українська група — «Барвінок», якою опікуються два вихователі: Любов Олеськівна Ільющенко та Світлана Сергіївна Терлецька. Цього разу зустрітися з ними мені не вдалося. Пані Світлана, яка вже має власний «дитячий садочек» — ось-ось народиться четверте внучатко, — розривається між домом і роботою. І мені залишається лише згадувати стиль її роботи, що, здається, не вкладається в жодну програму. Творча, енергійна, небайдужа, вона була для кожного вихованця більше, ніж маті, бо переймалася ще й патріотичним вихованням, що здебільшого батьки перекладають на державні інституції.

Розглядаючи альбоми з фотографіями, переконуюсь, що життя в садочку не стало менш цікавим і насиченим. Але першочергова увага надається все ж таки сім'ї. Діти разом з батьками готують декоративні вироби, саджають дерева, навіть батьківські збори

проводяться разом з малечею, гуртом готовуються і до сезонних свят.

Це — в усіх групах, 9 з яких — російські. Але і в них, і у кримськотатарській різновіковій раз на тиждень звучить українська мова. Як розповідає пані Ганна, спочатку діти мови не сприймали: хтось сміявся, хтось дивувався. Та вже незабаром починали виявляти до неї інтерес. І приємно усвідомлювати, що працюють з ними справжні фахівці-мовники. Ганна Ярославівна лише у 1997 році переїхала до Криму зі Львівщини, маючи за плечима педагогічне училище. Перші її вихованці зараз уже закінчують навчання в 11 класі школи № 33. Хоча, за її словами, більшість дітей іде потім у російськомовні школи, а дитсадківський досвід допомагає їм на уроках української.

Нещодавно у дитсадочку стався неприємний інцидент. Матуся, кримська татарка, звинуватила одну з виховательок у тому, що вона утискає її дитя за національною ознакою. Це обурило як працівників дитсадочка, так і батьківський колектив, бо насправді за звинуваченням проглядається лише відлуння задавнених комплексів, які не мають жодного стосунку до сьогодення. Більш за те, не зди-вуюся, якщо незабаром розпочне комплексувати інша група населення, коли при прийомі на роботу, згідно з вимогами часу, перевага віддаватиметься тримовним фахівцям. І це буде кримськотатарська молодь. Хоча принципово російськомовні діти теж не винні, що їхні батьки в обов'язковому порядку колись вивчали одну з іноземних мов та ще їх складали з неї іспит, вступаючи до гуманітарних ВНЗ, а ось українська була на рівні факультативу, тож і сформувалося відповідне ставлення до неї. Втім, якщо ми дійсно хочемо, аби наші діти та онуки жили «в сім'ї вільний, новій», мусимо не передавати їм у спадок те, що не принесе їм щастя.

Тамара СОЛОВЕЙ

НОВИНИ

В Ялті затвердили програму забезпечення житлом дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з іх числа на 2013-2015 роки. Про це повідомляє прес-служба Ради міністрів АРК.

«Мета програми — забезпечити низку заходів з придбання і будівництва житла для вказаних категорій. Крім того, реалізація програми дозволить провести капітальний і поточний ремонт житла, закріплених за цією категорією громадян», — йдеться у документі.

Станом на 1 березня 2013 року в Ялті на обліку перебувають 179 дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у тому числі під опікою і піклуванням перевибають 132 дитини, на вихованні в дитячих будинках — 3 дітей, у прийомні сім'ї — 1 дитячі будинки сімейного типу направлені 11 дітей, до інших установ — ще 33 дитини.

Водночас кількість дітей цієї категорії громадян, що досягли 16-річного віку і не мають житла, за даними на 1 березня, складає 33 особи.

Таким чином, результатом цієї програми повинно стати забезпечення житлом 33 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з іх числа, що перебувають на квартирному обліку в Ялті, а також відремонтувати 8 квартир, — повідомили в міськраді.

У цілому за три роки на фінансування програми передбачено 6 млн. грн. за рахунок коштів Державного, республіканського і місцевого бюджетів.

У Криму цього літа пла- нуються до відкриття 573 пляжі. Про це кореспондент УКРІНФОРМу повідомляє з посиланням на прес-службу Міністерства курортів і туризму.

«У майбутній курортний сезон у Криму планується відкрити 573 пляжі, з яких 82 пляжі — лікувальні, 224 — оздоровчі, 66 — дитячі і 201 — загального призначення», — повідомили в прес-службі відомства.

Порівняно з минулим роком загальна кількість місць відпочинку біля моря збільшилась на 15. Зросте і число безкоштовних пляжів, обіцяють у Мінкурортів. Так, за підсумками курортного сезону 2012 року, на півострові було 333 безкоштовних пляжі. З них 124 пляжі — оздоровчі і 209 — пляжі загального призначення.

Як повідомила прес-служба ДПС в АРК, у двадцяти мешканців автономії задекларовані доходи становлять понад 1 млн. гривень.

«Станом на 1 квітня дохід, що перевищує 1 млн. грн., відобразили у своїх деклараціях за 2012 рік 20 жителів Криму», — вказується у повідомленні.

У податковій поінформували, що доходи мільйонерів були отримані за рахунок продажу нерухомого майна, отримання спадщини, а також продажу корпоративних прав на право власності частки у статутному капіталі акціонерного товариства.

Відзначається, що місяць тому в Криму було зафіксовано 13 мільйонерів. На сьогодні декларації про майновий стан і дохіди надали вже понад 7 тисяч громадян.

Торік, уточнили у прес-службі податкової, у Криму нарахували 51 офіційного багатія, чий прибуток становив більш як 1 млн. грн.

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

Так видатний український вчений, письменник, політичний діяч, ректор Києво-Могилянської академії Феофан Прокопович на запрошення Петра І вийшов до Петербурга, де очолив Російську православну церкву, став радником і активним прихильником реформ царя. Випускник Київського колегіуму Симеон Погоцький заснував у Москві Слов'яно-греко-латинське училище, де пізніше вчився М. В. Ломоносов, а видатний представник української науки XVII ст. С. Яворський став у 1697 році проректором Слов'яно-греко-латинської академії і допомагав царю Петру І в проведенні загальноосвітніх та церковних реформ. З відкриттям Петербурзької академії наук (1725 р.) і Московського університету (1755 р.) туди переїхало немало викладачів і студентів з України.

Не буду зупиняючися на тому, скільки українськими руками переорано і політо потом земель Кубані, Сибіру, Далекого Сходу, Казахстану, Канади, Бразилії, Аргентини та далекої Австралії, освоєно нафтових та газових родовищ Тюмені та Уренгоя. Нагадаю лише, що українець Олександр Безбородько обіймав посаду канцлера Російської імперії, і тепер серед управлінців Російської Федерації є люди з українськими прізвищами. Як бачимо, чужинці не цураються наших і не вважають їх обмеженими та тупими! Лише в Україні, нашій ненъці, бути етнічним українцем (75-78 відсотків нації!), захищати права свого народу на участі в усіх сферах державного управління вважається розпалюванням національної ворожечі, що неминуче призведе до розвалу соборної держави. Якщо протягом всього періоду незалежності України так і не знайшли порозуміння та компромісу, то щоб з нами, українцями, не сталося так, як з египетянами, які втратили свою мову і стародавню культуру, про яку тепер нагадують лише піраміди, можливо, варто піти «німецьким» шляхом: одна нація — дві держави (Федеративна Республіка Німеччини і Австрія), або Чехія і Словаччини та залишитися українською хоча б тій частині України, яка не сприйняла Закону про регіональні мови, нав'язаного державі Ківаловим-Колесніченком-Чечетовим? Правда, якщо з цим погодяться українці, що проживають вихідці з них, де тріумфально проголошено російську мову регіональною. І кримські татари, державницька позиція яких є досить визначальною

ТИМ ЧАСОМ...

при вирішенні цього питання в Криму.

Агресію, яку вихлюпнули на ток-шоу «Шустер-лайф» представники антиукраїнських політичних сил на ВО «Свобода», порівнюючи їхню ідеологію з фашистською та Гітлером, — не що інше, як україноненавистництво тих, хто дорвався до сітого владного корита і не бажає його позбутися. Поведінку ж депутата Анатолія Степановича Гриценка вважаюють юнктурною, що вже не раз принесло біду Українській незалежній державі. Саме він після звільнення з посади міністра оборони був одним з перших, хто розпочав кидати каміння в президента Ющенка. А короля робить

значення зі шкільного курсу історії України тем високого патріотичногозвучання, відомостей про видатних історичних постатей, славні події, на які був здатний український народ, вшанування пам'яті своїх геніїв на державному рівні. Порівнямо хоча б, якщо говорють Федерика Шопена у Польщі та основоположника української оперної музики Семена Гулака-Артемовського в нашій державі...

Нам постійно втвокмачують в голові на різних рівнях, що ми, українці, меншівартісні, ні на що не здатні, особливо на управління державою чи командуванням армією і флотом. А між тим одним із командуючих героями оборони Порт-Арту-

рівня міжнародної ворожечі, хоча зовні пан Савік ніби й стримував жовчну агресію україненависників. Тому обіцяна демонстрація цього тижня фільму в знак світлої пам'яті нашої улюбленої американської співачки українського походження Квітки Цісик у день її народження не може служити спокутою содіянгою паном Шустером. Особливо, якщо згадати ще один проект з його участю в ток-шоу «Свобода» — про 100 видатних українців, коли після підбиття підсумків рейтингу кожного українця із сотні і визначенням його місця в історії нашого народу шляхом маніпуляцій під час останніх днів голосування відсунули з перших

циого телеекзекуція над українцем Андрієм Мохником, який відважився прийти на судилище, нагадувало церковний суд-інквізіцію над Яном Гусом, котрий на початку XVI ст. захищав інтереси чехів від засилля німців і католицької церкви. Боже праведний, як багато спільногоз нашим українським сьогоденням! Ян Гус виступав на захист чеської мови. Доказував, що богослужіння повинне відбуватися рідною мовою, а не латиною, а також що чехи у своїй країні мають бути попереду, а не позаду. Допити та рішення Констанцького Собору, спланені на вогнищі проповідника національної гідності та справедливості для свого народу, як міська місія скучили: Майо Плісецьку, Йосипа Кобоза, Аллу Пугачову, Василя Зінкевича, Ніну Матвієнко, Надію Бабкіну та інших видатних зірок мистецтва різних національностей. Зробіть щось гідне, як зробили казахи в пам'ять про Мустіма Магомаєва, а ви так само покажіть Лідію Русланову, Анатолія Солов'яненка, Клавдію Шульженко, Євгенію Мірошниченко, Назарія Яремчука, Валентину Толкунову, Раїсу Кириченко. Нам потрібне телебачення для створення позитивних емоцій, а не для того, щоб не спати ночами! Та поверніть хоча б те «Вірменське радіо», якщо на щось своє не здатні!

А я разом з однодумцями українцями вірю, що Україна, боляча рана Європи протягом усіх попередніх семи століть, з Божою допомогою сформується — таки як національна держава за європейським зразком і буде частиною дружної сім'ї європейських народів. А на своїх теренах, своїй рідній, Богом даний землі, українці будуть жити в мирі і злагоді з усіма національними меншинами, разом творити добро для всіх сущих та примножувати славу України.

...І на завершення — якщо вже з «Вірменського радіо» почала, ним же хочу й закінчити:

«У квартирі одного з українських владоможців пролунав телефонний дзвінок.

— Вам кого? — цікавиться дружина.

— А можна Петра, — запишує жіночий голос (*ім'я — на ваш розсуд — авт.*).

— А ви хто? — питає дружина.

— Однокласница.

— ...ти, а не однокласница! Петро ж у школу не ходив!...

...То звідки ж, йому, бідолосі, знати про Яна Гуса і гуситські війни, які, не привели Бога, за такого життя можуть перекинутися на Україну?

Валентина ЧЕКАЛІНА, відмінник народної освіти України, кавалер ордена княгині Ольги

м. Сімферополь

роду Яна Гуса породило відомі всім, хто вчився в школі, гуситські війни.

Уявімо собі на мить, що повернулося середньовіччя з церковною інквізіцією, за злочини якої в наш час вибачався святіший Папа Римський Іоанн Павло II. «Свободівця» Андрія Мохника чекало б аутодафе, і ті, хто звинувачував його і всю «Свободу» в фашизмі, а це, нагадаю ще раз, О. Голуб, І. Богословська, В. Колесніченко, Г. Кернес (останній і без реставрації інквізіції) загрожує всім, хто проти сповіданої ним ідеології і уподобаній, поламати ноги й руки) — вони всі разом обов'язково були б серед тих, хто розпалював би вогнище під ереґтиком, і радо підкидали б дрівець у вогонь — ви ж бачили їхні обличчя того вечора на ток-шоу!

Тому, пане Шустере, не беріть гріх на душу, не дозвольте людей до стану афекту чи серцевого нападу (здогадуючися, що пережили в той вечір Андрій Мохник та депутат від Києва Андрій Ілленко), а телеглядачів — до стресу та безсонних ночей! Не маніпулюйте свідомістю українців, не розпалюйте національну ворожечі між людьми в нашій мирній тернопільчі Україні!

А політики замість затишко слюсарства в заяві. Крім того, група «Першого грудня» висловлює підтримку журналістам, які дають приклади особистості громадянської позиції усому суспільству.

«Ми звертаємося до українських журналістів, їхніх творчих і професійних спілок та об'єднань стати ініціаторами широкої загальнонаціональної зустрічі за участі громадських активістів та організацій, аби, можливо, вперше за останні роки обговорити стан інформаційного життя країни і спільні найнагальніші дії», — наголошують вони.

Також автори заявів закликають громадянськість розпочати системну кампанію для створення в Україні незалежного суспільного мовлення та схвалення необхідного національного законодавства.

«Масштабна дія людей з вимогою створення суспільного мовлення з необхідним широким громадським контролем може виявитися ключем до зміни становища. Без нашої спільнії волі ця мета ніколи не стане досяжною», — переконані вони.

Учасники «Першого грудня» також закликають українські інтелектуальні середовища, редакції і колективи часописів та електронних медіа, книжарні та книжкові форуми, театральні і мистецькі об'єднання, освітян, науковців, письменників і кожного, хто усвідомлює важливість думки та моральних цінностей, розпочати формування «розумного простору» — альтернативного нинішньому інформаційному простору, неформального, але візуально виразного руху, об'єднаного на єдиних принципах.

* * *

Ініціативна група «Першого грудня» створена в 20-ті річницю референдуму. До складу групи входять чільні представники національної інтелігенції.

Ініціативна група «Першого грудня» вбає свою місію встановлення в країні правил гри, які базуються на загальнолюдських цінностях і які сьогодні є затребуваними українським суспільством.

ПОСІШЬ ЗНЕВАГУ — ПОЖНЕШ БОЙКОТ!

Представники української інтелігенції, які створили ініціативну групу «Першого грудня», вважають, що український інформаційний простір, який нехтує правами і потребами людей, повинен готовуватися до неминучого зворотного бойкоту людей. Про це йдеється у передані УНІАН заяві Ініціативної групи «Першого грудня», яку підписали В'ячеслав Брюховецький, Богдан Гавриличин, кардинал Любомир Гузар, Іван Дзюба, Мирослав Маринович, Мирослав Попович, Євген Сверстюк, Вадим Скуратівський та Ігор Юхновський.

«Три ознаки нинішньої доби в Україні — відчутне обмеження свободи слова, деукраїнізація масового інформаційного продукту і не менш упевнене поширення його внутрішньої порожнечі», — йдеється у заяві.

Також відзначається, що «український інформаційний простір перебуває у духовній і смисловій кризі», а журналістська спільнота

перебуває у складних професійних і моральних умовах.

Автори заяві наголошують, що «інформаційний простір, який нехтує права, гідність, культурні смаки, духовні потреби і саме життя суспільства, повинен готовуватися до неминучого зворотного бойкоту людей».

Вони також нагадали політикам та власникам найбільших українських медіа про «вinnяткову суспільну і національну відповідальність» та про те, що великий капітал «може стати партнером суспільства, якщо тверезо усвідомить увесь масштаб збитків від власного страху перед владою».

«Пам'ятайте, що втрага слова і національного сенсу інформаційного простору завжди приходить до втрати і великою національного капіталу. У ваших силах — реалізувати на практиці поняття моральних обов'язків перед людьми і країною», — під-

«БІБЛІОМІСТ» ПРОСТАЯГАЄ РУКУ

Набережній. І справа не в тім, що з цього моменту всі занедбані бібліотеки перетворилися на палаці, де живе її величність книга. Просто це змінило сам підхід, сам сприйняття ролі бібліотек у житті людини. Бо коли вона перетворилася з попелюшки на принцесу (а тут — краса, простір, затишні світлі зали для різноманітних заходів), у неї одразу ж почали з'являтися і нові прихильники.

Хоча, як з'ясувалося під час республіканського семінару «Бібліотека, влада і громадськість: партнерство задля місцевого розвитку», революція розпочалася з іншого, і ім'я їй — «Бібліоміст».

На заході були присутніми керівники райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, національних відділів культури, директори бібліотечних систем, міністр культури АРК Альона Плакіда. Та найважливішими людьми стали директор програми «Глобальні бібліотеки «Бібліоміст» Україна» Матвій Новак і його найближчий колега по «цеху» фахівець з адвокації програми «Бібліоміст» Владислав Кучереносов. Найважливішими, бо це саме вони навчили бібліотеки жити і працювати по-новому, і в цьому їм допомагав міжнародний Фонд, що фінансується Біллом і Меліндою Гейтс (США).

Тож, виявляється, про те, як вдихнути нове життя у бібліотечну систему, замислюються в усьому світі. А розпочалося все за вже відстеженим сценарієм. Як ми бачимо на слайді, одна з іноземних бібліотек спочатку одержує нове «тіло» (і тут не обійтися без фінансової підтримки громади), а потім у ньому оселяється вже і нова душа.

Багато що з цього приводу можна було дізнатися із виступу Матвія Новака, який співпрацює з кримчанами вже 4 роки, і за цей час 89

кримських бібліотек встали на новий шлях розвитку. Вони одержали комп'ютерну техніку, а їхні працівники, побувавши на тренінгах, усвідомили: сьогодні бібліотеки мають довести свою необхідність суспільству, тож, взявшись на озброєння запити громади, розширити коло своїх послуг, а подекуди і змінити стиль спілкування із відвідувачами.

Одним із дуже важливих моментів стала взята ними на себе своєрідна функція контактера поміж громадою і владою. В бібліотеках можна переглянути владні сайти, ознайомитися з надрукованими і не надрукованими документами. І з владою можна поспілкуватися не тільки онлайн, але і під час публічних заходів, що тут проводяться. У свою чергу, бібліотеки в новому «образі» реально почали цікавити і владу, а це привело до поліпшення матеріально-технічної бази партнерів, і, насамперед, ремонтів та появі нових комп'ютерів, які водночас і є засобом популяризації роботи органів місцевого самоврядування.

Загалом же лише програмою «Бібліоміст» у модернізацію бібліотек Криму інвестовано вже близько мільйона гривень. І одержують таку допомогу передовсім найкращі, тобто бібліотеки, які перемогли в конкурсах програми «Бібліоміст». Переможцями 2010 року стали Керченська та Джанкойська бібліотеки, наступного року їх вже було значно більше. А 2012-го — відзначено 12 бібліотечних систем.

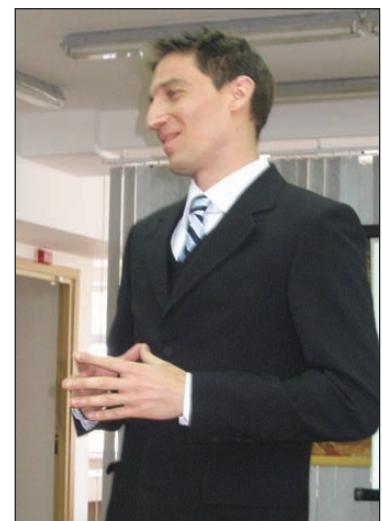
Багато цікавого можна було дізнатися і від Владислава Кучереносова. Премудре слово «адвокація» означає «зв'язок з громадою», про це говорить виступ Матвія Новака, який співпрацює з кримчанами вже 4 роки, і за цей час 89

Вірменія, Росія. І забезпечити цей доступ, особливо на селі, мусять бібліотеки, відвідування яких (тих, що співпрацюють з програмою «Бібліоміст») щомісяця збільшується на 1%. Втім 25% населення взагалі не мають доступу до всесвітньої мережі, а в деяких регіонах є лише по одному доступному для громади бібліотечному комп'ютеру. Зате за кількістю бібліотек ми значно випередили Америку.

Сьогодні Владислав Кучереносов спільно з телевізійним 5-м каналом готують до показу сюжет про життя бібліотек, що увійшли до програми «Бібліоміст». Серед обраних з цією метою п'ятнадцять бібліотек — кілька кримських.

До речі, бібліотека може в ідеалі ще й непогано заробляти (звичайно, бібліотека особлива, де наявність книг — це лише одна зі складових багатофункціональної установи). Матвій Новак розповів про принципово нову за характером своєї діяльності бібліотеку-вітальню у Києві під назвою «Часопис». Сюди приходять відвідувачі і поспілкуватися, і відвідати Інтернет, і збагатитися та обмінятися інформацією. Й популярність «Часопису» не зменшується від того, що кожна проведена тут хвилина коштує грошей.

Про те, як знаходить своє місце у житті громади Криму наші бібліотечні системи, здебільшого розповідали промовці, що приїхали на конференцію з усіх регіонів. Десь інтереси бібліотеки захищає піклувальна рада, до якої входять авторитетні люди, десь обслуговують інвалідів та пенсіонерів прямо вдома, десь проводять курси опанування комп'ютером. А в Судацькій бібліотеці працює, наприклад, клуб для удоскonalення англійської мови, там же можна просто по-

спілкуватися, пограти в шахи.

Для сільських бібліотек дуже важливим є збереження і накопичення інформації про цю місцевість. В них створено куточки-музеї, присвячені культурі народів, які залишили тут глибокий слід, як-от болгарського, німецького. Ті, хто більче до моря, орієнтують свій книжковий асортимент на туристів.

А ось у Джанкойському районі відкрито аж 8 бібліотечних пунктів, у тому числі, і в інтернатах для стареньких та дітей-інвалідів. Недарма ж ця бібліотечна система — серед кращих. Ше в 2004 році вона виграла американський грант, а «Бібліоміст» щедро виділив їй 15 комп'ютерів.

Співпраця з керівництвом цієї програми ведеться на рівні кримського міністерства культури. Тож і відкрила захід міністр культури Альона Плакіда, яка висвітлила грані нового життя бібліотечної сфери.

Втішно, що в морі нинішнього негативу є і світлі островки. І хоча програма «Бібліоміст» незабаром завершить свою діяльність, та наші бібліотекарі, здається, вже одержали вудку і зможуть ловити рибу самі.

Тамара СОЛОВЕЙ

Ще 5-10 років тому ситуація щодо самого існування бібліотек була загрозливою. Ці накопичувачі алергенів переставали впинуватися у сучасне життя, бо вимирили як клас справжні професійні письменники, а молоді потягнулися до Інтернету, де могла одержати максимум інформації, вже не розраховуючи на насолоду художнім словом, від якої старші почали відвідати, а молодші так до неї і не привичайлися.

Те, що сталося далі, мені б хотілось назвати феноменом Сімферопольської української гімназії, яка ледь животіла у тісних непристосованих приміщеннях, а у міськвоно кривилися: україномовна освіта не користується попитом. І ось для гімназії було збудовано справжній палац. З тих пір батьки майбутніх першокласників, аби подати документи, займають чергу з вечора за конкурсом п'ять претендентів на одне учнівське місце.

Революцією у бібліотечній сфері, як на мою думку, стало спорудження і відкриття Універсальної наукової бібліотеки ім. І. Франка на

ВЕСНЯНА ЗУСТРІЧ БІБЛІОТЕЧНОГО КЛУБУ «ВЕТЕРАН»

У бібліотеці-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського Централізованої бібліотечної системи для дорослих м. Сімферополя пройшла весняна зустріч бібліотечного клубу «Ветеран» — «Коштовність життя... жінка».

Одна з головних проблем людей похилого віку — саломотність. Організація ко-рисного і цікавого дозвілля, збереження активності літніх людей, створення для них сприятливого психологочного мікроклімату — один з провідних напрямків міських бібліотек столиці Криму. У спілкуванні з читачами, мешканцями мікрорайону — людьми старшого покоління бібліотекарі намагаються враховувати їхні потреби та інтереси. Пенсіонерів запрошують на зустрічі з фахівцями — медиками, психологами, юристами.

У програмі проведеного

заходу: зустріч з фахівцями міського центру здоров'я м. Сімферополя — лікарем-методистом центру Жива Юлією Іванівною, лікарем-кардіологом Лукер'їною Ольгою Іванівною,

які дали слухні професійні поради про те, як берегти і підтримувати своє здоров'я, зберігати оптимізм, відповіли на всі запитання присутніх. Співробітники міського центру здоров'я

м. Сімферополя (засідувач — Беліченко Владислав Миколайович) вже брали участь у засіданнях клубу, ця зустріч стала можливою за настійним проханням ветеранів, дітей війни, які

по достоїнству оцінили професіоналізм і чуйність лікарів на попередніх зустрічах.

Бібліотекарі підготували відеопривітання «Мілим, прекрасним, дорогим», презентацію «Жінки дому Романових». Наочним проводом зустрічі стала

виставка-інсталяція «Весняний гімн жінці».

Відгуки членів клубу «Ветеран» говорять про те, наскільки їм необхідні ці зустрічі.

Ірина РЕЙДЕР, завідувач бібліотеки-філії № 4 ім. М. М. Коцюбинського

Олександра Волошука, мандрівника з Чернігова, я завжди радий бачити. Добре, що редакцію «Кримської світлиці» напередодні дня народження газети завжди провідус, та ѹ у Львові раз-два на рік буває. Проїздом, звичайно, — така вже у нього мандрівна натура... Цього разу приїзд чернігівця припав на рішучий реванш львівської зими. І морози, і снігові замети — все було. Тому Олександр замість того, щоб прибути на дев'яту вечора (як обіцяв), подзвонив у двері лише... о другій ночі. Виявляється, перед Львовом на трасі були страшенні «корки», та ѹ до моєї оселі чотири кілометри довелося їти нічним Львовом пішки. І не по розчищенному тротуару, а вузенькими стежками, бо двірники тоді явно здалися, капітулювали перед натиском стихії... Нарешті рятівний львівський корпункт! Сашко скідає важкий рюкзак (я ще й пожартував, що у чеченських бойовиків рюкзаки, однозначно, легші), просить гарячого чаю і ледве доходить до ліжка. Зате наступного ранку прокидаеться бадьорим і свіжим — як нічого ѹ не було! Виявляється, сьогодні ж ѹде до Польщі! Прощу розповісти, де ѹвін побував і ѹ побачив після нашого з ним прощання в Сімферополі наприкінці грудня 2012 року.

ПІСЛЯ КРИМУ БУВ КАВКАЗ, А ЗА ЛЬВОВОМ — ПОЛЬЩА!

— За традицією я зустрів Новий рік на Мангупі, — каже мандрівник. — А потім поїхав у Перевальне до шанованого українською громадою священика отця Івана. Поспілкувався з ним добре, ми разом з ним побували у селі Мраморному, де він буде другий храм разом із сином. Потім через Керченську протоку я потрапив на Кубань і зустрів Різдво серед братів-українців станиці Ленінградської. Раніше вона, до речі, називалася Уманською. І станичники дуже хотіли повернути стару назву, але... бояться звинувачення у сепаратизмі. Зрозуміло, що місцева влада поставила б до такої «українізації» негативно. Не ті зараз тенденції в путінській Росії...

— Після Кубані був Кавказ?

— Так, Кабардино-Балкарія, точніше, головне балкарське місто Тирниауз. Там я зупинився у священика отця Андрія Васильєва, настоятеля православного храму Святого Георгія. В травні 2011 року фанатик-вахабіт убив попереднього настоятеля цього храму отця Ігоря Розіна. Того ж дня пономар Андрій Васильєв дав собі клятву, що замінить убієнного отця Ігоря. Потім його постригли у монахи, він закінчив Ставропольську семінарію і вже дванадцять років очолює православний храм Святого Георгія, вважаючи собі духовне ім'я свого попередника. До речі, у 2011 році ми разом з отцем Ігорем робили сходження на Ельбрус... Тоді ж він запропонував мені взяти участь у підготовчій роботі до зйомок документального фільму про монахиню Анну Іговську.

— А хто це? Можна трохи детальніше розповісти?

— Анна Іговська народилася в 1907 році, пережила блокаду Ленінграда, потім була евакуйована на північ Омської області. А вже там отримала вісім років таборів за статтею 58 ч. 10 (антирадянська пропаганда й агітація). Очевидно, розповідала людям про християнство, а хтось «стукунув», доповів органам.

ГОВЕРЛЯНА — 2013

Туристи Прибужжя взяли участь у традиційному масовому зимовому сходженні на Говерлу. Організовані активістами БФ «Еко-милосердя» з міста Соснівки, вони найчисленнішою командою разом з іншими учасниками «Говерляни — 2013» рушили у засніжені Карпати...

Несподівані весняні снігопади спричинили в народі хвилювання, навіть вплнули на плані багатьох людей. Але не завадили проведенню 10-го ювілейного (з моменту відродження) традиційного масового сходження туристів України на найвищу вершину Українських Карпат — гору Говерлу (2061 м над рівнем моря). Звичайно, де-хто таки злякався негоди і відмовився від походу, але тепер шкоду про нерішучість... Сходження відбулося в запланований день — 23 березня! Як завжди, спеціальним потягом (цього разу більше чотирьох сотень учасників) через нічну заметіль прибули у селище Ворохту Івано-Франківської області. І неабияк втішенні ясною, світлою дніною ущелиною річки Прut через навчально-спортивну базу олімпійської підготовки «Заросляк» туристи почали сходження.

...Коли йдеш білою стежиною, спочатку поміж високих засніжених предвічних

смерек, понад схованим під сніговою периною Прутом, далі — відкритим простором, все вище — до омрійної вершини, то споглядаєш незрівненню краси карпатські краєвиди, а над головою — яскраве сонечко, яке вже обієє весну, і синє небо, аж до сліз в очах, і у вільному падінні такі вірчасті блискітки-сніжинки, які легко опускаються на все, що є довкола... А довкола — біла-біла краса, а по тій красі рухається несподіваною вервчикою все вгору і вгору кількасот диваків... Та якби тою дивакуватістю захопити всіх і переконати, що дуже важливо час від часу виходити з дому, відриноючи від телевізорів та Інтернету, і вдихати на повні груди свіже повітря, і топти погляд у гірському просторі, і просто відчувати час і вічність, набираючись здоров'я, бадьорості, гарного настрою! Це все допоможе згодом, коли опустишся на грішну землю — в долину, до буденних справ, до щоденних турбот...

Табори вона відбували в Якутії на лісоповалі. Російська православна церква цінує її як «нову сповідницю», до того ж вона залишила після себе 16 зошитів спогадів. Сама вона назвала цю добірку «Генеральною сповіддю». У неї була чудова пам'ять, і вона пам'ятала себе з раннього дитинства, саме тоді ж вона і стала віруючою. Детально описує всі свої поневірняння в таборах. Потім вона переселилася в Казахстан, щоб бути більше до преподного Севастіяна Карагандинського (місцевого святого, який заснував жіночий монастир у Караганді), там вона жила до самої смерті, тобто з 1955 до 1994 року. Про неї мало хто зівав, але завдяки тому, що залишила після себе спогади, тепер про неї знають багато людей. Моїм завданням було поїздити по місцях, де вона перебувала, і розшукати людей, які її знали особисто.

— І це вдалося?

— У січні я побував у місті Тарі на півночі Омської області, потім проїхав ще далі на північ, туди, де вже справжня тайга і де стояли морози мінус 35 градусів за Цельсієм. Там Анна Іговська жила в 1942-1944 роках. І таки знайшов одну людину, яка її пам'ятає, — це старенький дідусь Семен Степанович Яртаєв, який в роки війни був ішце хлопчиком. Я побачив ті місця і храми, які вона описує у своїх спогадах. Потім поїхав у Караганду і там знайшов уже більше людей, які пам'ятають монахиню. Це серйозна пошукова робота, яку я дуже люблю. І вона чудово поєднується з подорожями.

— Олександр, а де зараз перебувають Сергій і Валя Новикови, з якими я познайомився завдяки тобі і про яких писав у статті «Відкриття Чечні» («КС» від 22 лютого 2013 року)? Куди вони поїхали після Львова?

— Знаю, що побували в Києві, тоді поїхали додому в Підмосков'я. Потім вони вилетіли до Киргизії, далі автостопом до Таджикистану. Звідти планують

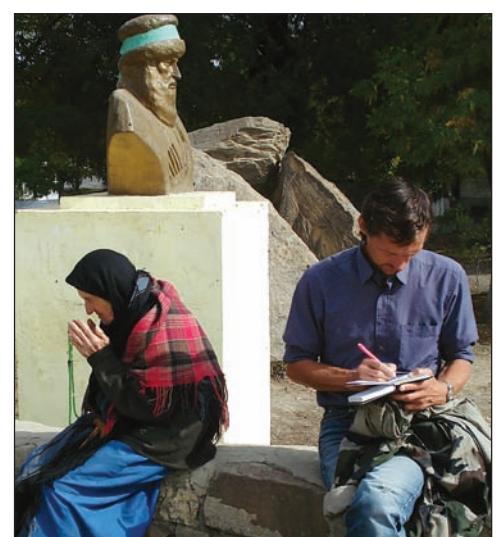
їхати в Афганістан...

— Страх перед мусульманами країни, яка не так давно воювала з СРСР, у них немає?

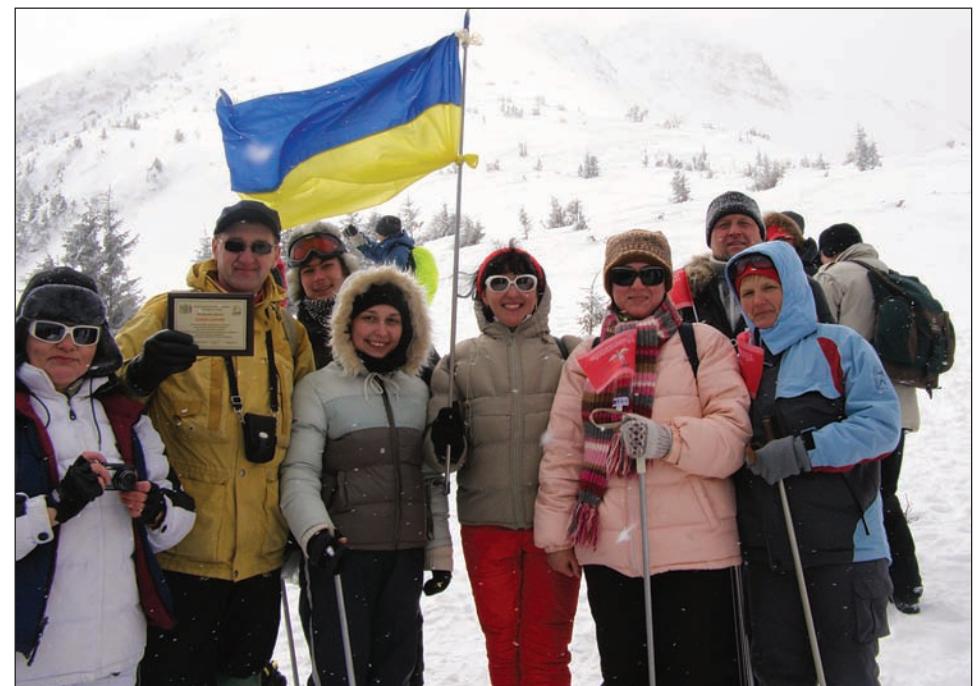
— Страх перед мусульманами є лише у людей, які звикли вірити телевізору. А Сергій і Валя надто багато подорожували, багато знають і мають власну точку зору щодо агресивності мусульман.

— А які у тебе плані на найближчий місяць?

— Мандрівка в Польшу! Задумав я що подорож ще минулого року. Оскільки ще ніколи не був у цій країні, то мені буде дуже цікаво побачити різні міста і регіони. До того ж хочу ознайомитися з життям місцевого українства. У мене домовленість з УВКР (Українська Всеєвропейська Координаційна Рада — С. Л.) про те, що по ходу мандрівки я буду відсиляти подорожні матеріали: де і з ким спілкувався, що бачив... Хочу побувати у Перешиблі, Варшаві, Гданську... Везу з собою багато українських книжок, тому й рюкзак такий важкий! Повертатися назад буду також через Львів і вже тоді зможу розповісти про Польщу дуже й дуже багато. Сергій ЛАЩЕНКО

Під час перебування на Кавказі: журналістські нотатки, мусульманська молитва...

України Володимир Соколов. Метою сходження є відкриття туристсько-спортивного сезону на Львівщині та вітання учасників зі сходженням Ореста Копійчука. Завданням цьогорічної «Говерляні» є відзначення діяльності видатного діяча української національної фізичної культури Івана Боберського, відродження та розвиток традицій проведення масових туристських заходів, пропаганда та популяризація здорового способу життя через туризм...

Організатори, зваживши на високі свіжі сніги, прийняли рішення зробити урочистий мітинг не на самій вершині, а на підступах до неї. Велика кількість людей могла спричинити зсув снігу, тому на саму вершину піднялося тільки 11 учасників сходження, які мали відповідну підготовку і спорядження. За усі десять сходжень тільки вдруге було принято таке рішення, адже безпека туристів перш за все. Звичайно, значення походу від цього не зменшилось, настрій ту-

ристів не погіршився, а краса Карпат полонила усіх!

Цьогорічна «Говерляна» — ювілейна. Про історію «Говерляни» розповів на мітингу президент ЛОФСТ Тарас Паходлюк. Усі учасники сходження вішанували загиблих діячів туризму хвилиною мовчання і спільно молитвою та послухали спогади друзів і соратників цих відомих людей. А тоді просторами Карпат лунав Гімн України! На цюму урочистість не закінчились. Коли всі спустилися до потяга, мали час на відпочинок, а тоді — увечері — було нагородження багатьох мандрівників. Найстарший учасник сходження — Мар'ян Волошин. Йому 76 років минуло ще у листопаді. А наймолодший турист «Говерляни — 2013» — Олесяк Гаркавий. Йому на другий день після сходження виповнилось 7 років! Він з мамою Олесею був у складі команди БФ «Еко-милосердя» з міста Соснівки, яка отримала нагороду за наймасовішу участь у поході. Цього разу екомилосердівці запросили до цікавої мандрівні

їхати відомому гірському курорті Перешиблі, який відомий своєю місцевою кухнею. Але відомість Перешиблі не вперше. Доречі, у команді «Еко-милосердя» — учасники з багатьох населених пунктів: Соснівки, Червонограда, Гірника, Львова, Борислава, Дублян, Родатич (Городоцький район), Кропивиць (Перемишлянський район), Дубна (Рівненщина), Нетішини (Хмельницьчина). На городу від ЛОФСТ отримав президент БФ «Еко-милосердя» Павло Савчук за організацію найчисленнішої команди, за вагомий внесок у розвиток туризму на Львівщині та з нагоди недавнього ювілею. Всі туристи отримали пам'ятні посвідки учасника сходження.

Цьогорічна засніженість не стала на заваді любителям зимового купання у Прuti. Хоч до річки майже неможливо було підступити, все ж змінилися спрітники, що пропотали доріжку до дзеркального струмочка, і традиційне гірське купання відбулося!

Віра ОЛЕШ

ФЕНОМЕНАЛЬНИЙ СВІТ КОБЗАРЯ

(Закінчення.

Поч. на 1-й стор.)

Михайло Вишняк підкреслив, що Тарас Шевченко своєю творчістю і всім своїм подвійницьким життям «став захисником свободи, найгуманнішим проповідником рівності і братерства між народами, він — унікальний поет чи не в усій світовій літературі, зрівнявшись з яким ніхто з інших поетів не може». І це закономірно. Бо його заповіді сповідує на всіх континентах усе прогресивне людство. Слова «Найбільший поет за свободу» викарбувані на пам'ятникові Кобзаря в США — країні, що здобула свою свободу у важкій борні. А американський президент Ліндон Джонсон підкреслив, що Тарас Шевченко «був більше, ніж українець, він був державним мужем і громадянином світу». Тож не випадково ще за життя поета почали з'являтися переклади його творів іншими мовами. Одним з перших перекладачів став російський поет Микола Гербель. Інші продовжили в Росії цю добру традицію.

Доповідач детально висвітив процес освоєння творчості Тараса Шевченка кримськотатар-

ською громадськістю. Для Криму ця тема завжди була актуальною, а нині, в умовах відродження кримськотатарської культури після десятиліть примусової депортациї, вона набирає ще більшої ваги.

— Входження спадщини Тараса Шевченка до духовної культури кримських татар почалося з 1939 року, коли проходили урочистості з нагоди 125-ліття від дня народження Кобзаря, — зазначив Михайло Вишняк. — А в 1940 році за сприяння голови кримської спілки письменників Шаміля Алядіна у державному видавництві Кримської АРСР кримськотатарською мовою вийшла книга «Т. Г. Шевченко. Сайламаширлер» — «Т. Г. Шевченко. Избранные стихи». Книга починається «Заповітом» у перекладі Аліма. До книги потрапили твори різних жанрових форм, тематики у перекладах Алядіна, Аміта, Сулеймана, Темірка, Бахшиша. На жаль, це видання стало раритетом. Після злочинної депортациї кримських татар з рідної землі було знищено чимало їхніх культурних цінностей, розрено бібліотеки з рідкісними творами. Лише один примірник цієї книги зберігся в бібліотеці імені І. Гаспринського. І тому назріла нагальна потреба видання творів Тараса Шевченка кримськотатарською мовою.

Чимало слушних пропозицій щодо перекладу творів Тараса Шевченка кримськотатарською мовою вніс і доктор філологічних наук Ісмаїл Керімов. На думку голови Кримської філії Наукового товариства імені Тараса Шевченка, члена Національної спілки письменників України, академіка Петра Вольвача, самодержавці усіх мастей боялись і бояться правдивого слова Кобзаря. Цар Микола I знайшов привід, як розправитися з генієм — у травні 1847 року після розгрому Кирило-Мефодіївського товариства, членом якого був і Тарас Шевченко, розпорядився заарештувати поета і власноруч написав: «Під найсуворіший нагляд з забороною писати і млювати». А фактично за те, що поет створював велику небезпеку для правлячого класу, який «так із нього (народу — авт.) кров, як воду точить».

— Існуючий лад царської імперії методично і цілеспрямовано вбивав пророка, — сказав доповідач. — Остаточно його добило заслання, жахливі, нелюдські умови, в яких він перебував.

На його погляд, деякі представники російської інтелігенції теж доклали рук до цукування нашого національного генія. Перш за все В. Белінський, який після виходу в світ «Кобзаря», намагаючись признати роль Тараса Шевченка, зневажливо писав, що від цього поетичного шедевра «пахнет дёттем». І говорив, що на місці царя він би покарав поета ще суворіше. На думку Петра Вольвача, українським науковцям пора дати відповідні оцінки діяльності псевдodemократа В. Белінського.

А загалом творчість Тараса Шевченка, як він висловився, прискорила створення національно-визвольних рухів в Україні та інших країнах. А тому Кобзаря по праву можна вважати будівничим незалежної України.

Учасники конференції проаналізували творчість Тараса Шевченка в різних аспектах. Багато уваги було приділено таким основним рисам його творів як народність, патріотичність, громадянська позиція. Детально була обговорена методика вивчення творчості Тараса Шевченка в школі. Як запевнили в оргкомітеті, всі дослідження згодом будуть представлені в збірнику матеріалів конференції, а пропозиції щодо вшанування пам'яті Кобзаря направлені у відповідні державні та громадські установи для використання у підготовці до відзначення 200-річчя з дня народження українського Генія.

Віктор СТУС,
член Національної спілки письменників України, заслужений журналіст України

На фото: учасників конференції вітає ректор КПУ, Герой України Февзі Якубов, ліворуч — перший заступник Постійного Представника Президента України в Криму Володимир Дегтярьов, праворуч — завідувач кафедри української філології КПУ Ніна Гросян; кандидат філологічних наук, керівник творчого об'єднання україномовних письменників Михайло Вишняк та голова Сімферопольської організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» Павло Власенко; поет і перекладач Аблязіз Велієв; голова Кримської філії Наукового Товариства Шевченка Петро Вольвач; письменник, лауреат низки літературних премій Дмитро Шупта (Одеса); на пленарному засіданні конференції

Фото автора

ВТРАТИ...

НЕ ВБЕРЕГЛИ...

Світлі пам'яті друга
Михайла Кузменюка

Гіркі новини завжди — раптом.
І ріжуть серце — без ножа.

Михайлє-друже, серця напад

Не пощадав тебе, на жаль.

Ну, як мені у це повіріт?

Радів: позаду вже зима,

Птахи додому, ти — у війрі,

Звідкіль повернення нема.

Ти — баляндрасник і вигадник,
Дотепний завжди чоловік.

Скажи, Михайлє, це — неправда,

Що ти від нас пішов — навік?!

Ні перед та тепер веселих,

Ні обнадійливих вістей...

Лиш поминальний вин'ю келих,

Як твій відвідаю музей,

Де дух твоєї Буковини

І мамалига — за столом.

Бідніш на сина — Україна.

Не вберегли... Земля пером...

Іван ЛЕВЧЕНКО

МИХАЙЛО КУЗМЕНЮК

Із глибоким сумом громадськість Севастополя довідалась про те, що 31 березня 2013 р. на 66-му році життя відійшов у вічність Михайло КУЗМЕНЮК. Його земний шлях був насправді багатогранним — голова Союзу підприємців Ленінського району, громадський і культурний діяч, меценат.

Майже 40 років свого життя він прожив у м. Севастополі. У вересні 2008 року Михайло Ілліч разом з дружиною сім'єю — дружиною Валентиною, дочкою Іванною та онуками Михайлом, Олесею, Лізою, Миколою — відкрили унікальний культурний заклад — приватний музей побуту Західної України, розташований поблизу Севастополя в селі Чорноріччя, де зібрали більше 2000 предметів матеріальної і духовної народної культури і який відвідали багато сотень туристів, культурних діячів, освітян і гордян.

Велику і плідну діяльність здійснював Михайло Кузменюк з часу заснування Союзу підприємців Ленінського району у 2001 році, захищуючи законні права колег по бізнесу.

Останнім часом він допоміг організувати кілька знакових подій у культурному житті міста — створив кілька програм на Севастопольському телебаченні, був меценатом конкурсу «Таланти та ерудити Севастополя», присвяченого 80-річчю від дня народження Ліни Костенко та 10-річчю від дня заснування порталу «Українське життя в Севастополі» та презентації альбому народного фольклорного ансамблю «Горлиця», допоміг у виданні 1-го числа газети «Слово Севастополя».

Нещодавно він створив громадську організацію «Західноукраїнське земляцтво «Буковина».

Усі, хто працював поруч з ним чи спілкувався, ніколи не забудуть його високого інтелекту, мудрості, великого життєвого досвіду, відвіртості, іскрометного гумору й уміння співпрацювати.

Українці Севастополя сумують разом з усіма, хто знову Михайла Кузменюка, і висловлюють ширі співчуття його рідним і близьким.

Добра пам'ять про нього житиме поміж нами, а севастопольська земля хай буде легенъю вірному сину Буковини і патріоту України...

Найяскравіших зірок вокалу Кримського академічного українського музичного театру зібрали березнева прем'єра симфонічного оркестру «Шедеври української класичної музики». У ньому прозвучали дві увертури до відомих опер Миколи Лисенка «Тарас Бульба» і «Наталка Полтавка», арії з них та арії і дуети з комічної опери Семена Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм», два хори Миколи Леоновича «Гра в зайчика» і «Шедрік», романси і пісні Анатолія Кос-Анатольського у виконанні провідних солістів – заслужених артистів України Владислава Чернікова, Миколи Бондаревського і Тамари Гончаренко, молодих співаків – Федора Марченка, Анни Радушевої, Жани Пилипенко та Олексія Іжболдіна. За диригентським пультом стояв, як і завжди на всіх спектаклях театру, заслужений діяч мистецтв Автономної Республіки Крим, лауреат Премії АРК Олександр Коваленко.

Він хлогчиком захопленими очима дивився на диригентську паличку з того часу, як під його пальцями першими акордами зазвучав баян. Це було в Мелітопольській музичній школі Запорізької області. І ця мрія поступово набувала реальних контурів хорового диригування в Криворізькому музичному училищі, а потім – в Одеській консерваторії.

Коли Олександр Коваленко у 1980 році прийшов у Кримський український театр, який тоді називався музично-драматичним, його штатним розписом передбачалися дві посади диригентів. Однак з метою економії коштів на роботу брали одного. І він, хормейстер за фахом, не роздумуючи погодився працювати і з хором, і з малим симфонічним оркестром, в якому грав 31 музикант. Часу на знайомство, обов'язкове нині при влаштуванні на роботу стажування не було зовсім.

ЄДНАЄ МУЗИКА СЕРЦЯ

Потрапив, як кажуть, з корабля на бал і відразу ввійшов з оркестром у театральні спектаклі як один з їх основних компонентів. Грав усі вистави сезону, а через два місяці відбувся перший виїзд музикантів під його керівництвом з концертом від Кримської філармонії у Джанкой.

Всього репертуар театру складає шістдесят оперет, мюзиклів та інших спектаклів і більше тридцяти найменувань казок для дітей. Тримати такий обсяг музики в постійній формі оркестру дуже важко. Особливо це стосується балетних спектаклів.

– Прагнули акомпанувати на показах глядачам балету «Ромео і Джульєтта», поставленого на сцені театру в 2009 році, – говорить О. Коваленко. – Роки ті грали. Однак склад інструментів оркестру не відповідає партитурі Сергія Прокоф'єва. Музиканти надірвалися, і тепер балетна хореографія виконується під фонограму.

Аналогічна ситуація і з балетами «Бахчисарайський фонтан» Б. Асаф'єва та «Дон Кіхот» Л. Мінкуса. Для О. Коваленка важливо зіграти музику так, як її створив композитор, вклавши в неї свою душу і серце. Наприклад, свою роль у постановці «Майської ночі» М. Лисенка називає прикладною, а всі інтонації великих пристрастей, непримирених конфліктів та яскравих характерів оперети передають на сцені актори.

Сам він з української музичної класики найбільше любить «Запорожця за Дунаєм», близького за мелодикою до італійської музики.

Ця оперета та інші українські спектаклі демонструються в театрі за програмою абонемента для підростаючого покоління. Йому це потрібно, на думку диригента, навіть більше, ніж старшим людям, вихованим ще на традиціях мистецтва радянської доби. Молодь сьогодні повернула голову на Захід, масово іде у театр на спектаклі гастролерів, а нічим не гірше від них кримські ігнорує. Не йдуть на постановки українських спектаклів навіть ті люди, що постійно про це говорять.

– Я не фоб, – підкреслює О. Коваленко. – Однак знати мистецтво, культуру і мову країни, в якій ми живемо, повинен кожен її громадянин. І наш театр надає таку можливість.

А мовою, де немає слів, а ззвучить одна лише музика, він створив п'ять тематичних програм тривалістю 50-60 хвилин. Якщо додати до цього часу коментарі ведучого, то за обся-

гом концерти симфонічної музики Петра Чайковського, Сергія Рахманінова, Георгія Свиридова, Вольфганга Моцарта та інших видатних композиторів світу можна порівняти з оперетою в двох діях, тільки є ще більш складними та енергозатратніми для виконавців.

Віддушина для музикантів настає лише на гастролях. У період Союзу оркестр виступав у багатьох містах Росії, зокрема, Вологді, Смоленську, Твері, Владимири, Петрозаводську, в столиці Латвії – Ризі, об'їздив усю Білорусь, і всюди – успіх! Після його розпаду маршурути гастролей зазнайшли до України. Оркестру відповідає партитура Сергія Прокоф'єва. Музиканти надірвалися, і тепер балетна хореографія виконується під фонограму.

– Їхали автобусом через Ужгород, Словаччину, Прагу, – розповідає О. Коваленко. – Виступали в містах Хайдельберг і Фойт, що знаходитьться в десяти кілометрах від Нюрнберга. Побували на тому ж стадіоні, де колись стояв Гітлер. Німці не люблять загадувати цю сторінку своєї історії, і стадіон тоді був зовсім занедбанім.

З 1995 року оркестр війджає на гастролі з театром лише тоді, коли є комерційний смисл. Якщо він відсутній, трупа проводить вистави на військових сценах під фонограму. При постійних аншлагах відбуваються спектаклі театру останніми роками у кримських містах і, зокрема, в Керчі. В касах – ажютажний попит на квитки.

Поряд з Олександром Валентиновичем знаходитьться саме така життєва супутниця – артистка хору Ольга Коваленко, яка розділяє з чоловіком усю богемність і відповідальність професії з її честолюбними труднощами і лаврами переможців.

– А в інших театрах Ви буваете? – запитую.

– Епізодично в Кримському академічному російському драматичному театрі ім. М. Горького Кримськотатарському. З дочкою ходив на спектаклі в театр ляльок і цирк.

– Шо для Вас головне в житті?

– Певною мірою я все зі своїх планів реалізував. Намагався садити картоплю і вирощувати хліб. Збудувати свій дім на землі, як хотів би, не вийшло. Є квартира. Може, це зробить син Владислав, який займається будівельним бізнесом? Головне заряд для мене – це саме життя і дочка Антоніна від другого шлюбу, якій тринацять років.

– Про що мрієте?

– Хотів би побувати у Ватикані і паризькому Луврі, з'їздити в Ригу, де народився. Там служив мій тато, військовослужбовець. Студентом я часто бував там, поки жива була тіотя. І, звичайно, грati музикою.

Для Олександра Коваленка це – щоденна робота служіння музам і серцим. У руках диригента сфокусовуються партії бағатьох інструментів, і його завдання – з'єднати їх в одне гармонійне звучання, яке відгукнеться в залі оплесками публіки. І це буде найвищою нагородою для артиста.

Валентина НАСТИНА

«Я, ВІРА...»

Літературний вечір-презентація на честь поета Сергія Сурмача відбувся 27 березня у музичній школі смт. Красногвардійське. Сергій Сурмач – майстер віршованого рядка, який присвятив видатній майстрині, Герою України вінок сонетів «Я, Віра...». В ньому він розповідає ніби від особи самої Віри Роїк про її життя, роздуми, мрії. Тому ця книга являє собою творчий синтез поезії та народного мистецтва.

Микола Готовчиков, автор перекладів цих сонетів російською мовою, педагог, історик-краєзнавець, директор Музею агропромислового комплексу «Росія» й товариш Сергія

Сурмача зазначив, що у Криму ім'я поета поки що маловідоме, однак про нього тепло відгукувалися такі метри української літератури, як Ліна Костенко, Іван Драч, Валерій Басиров. Він – майстер вірша. На запитання, чому написана саме ця книжечка, автор відповідає: «Віра Роїк – моя землячка. Я працював своего часу в краєзнавчому музеї у Лубнах, бачив її виставки. Тоді зрозумів велич і масштаб постаті Митця. Добре пам'ятаю її полтавський гумор. А перебуваючи у Криму, вже написав цей вінок сонетів і поклав до підніжжя пам'ятника Віри Сергіївні». Уперше вірші надрукували в лубенській газеті «Майдан Свободи», а вже потім у

кримському видавництві «Доля» завдяки фінансовій підтримці почесного громадянина міста Мелітополь Володимира Різника.

Віра Роїк була не тільки майстром, але й доброю матір'ю. Щирі, теплі слова про свою маму сказав її син – Вадим Роїк, подарувавши історико-краєзнавчому музею смт. Красногвардійське книгу спогадів Віри Роїк «Мелодії на полотні», в якій описується біографія майстрині, її доля, творчі задуми, подорожі містами України, особливості стилю вишивки. Директор музею Людмила Соболь висловила теплі слова вдячності В. Роїку, котрий докладає усіх зусиль для того, щоб не забулася шляхетна справа Майстрині.

Завдяки нитці й голці і невтомній праці Віра Роїк стала Героєм України, зазначив генеральний директор Всеукраїнського інформаційно-культурного центру Владислав Єрмаков. Вона – єдина жінка з таким званням на теренах Криму. А поет-гуморист Аркадій Вакуленко прочитав власний вірш-пісню «Зацвітає соняшник», що був так до вподоби Віри Сергіївні. Лейтмотивом до висловлень на літературному вечорі думок прозвучали пісні «І знову цвітуть абрикоси», «Рушник» у виконанні заслуженого працівника культури АРК Ореста Мартиніва.

Олексій НІКІТЧЕНКО
Прес-служба ДО «ВІКЦ»

Сергій Сурмач

СЛОВО ПРО ВАЛЕРІЯ ТАРАСОВА

Доля звела нас півстотні літ тому, коли були ще пречисто молодими і вчилися на українській філології славного Львівського університету. З пам'яті не стерлось перше враження. На чергове засідання літ-студії «Франкова кузня» швидким кроком увійшов новачок. Широко-плечий, кремезний, високий зморшкуватий лоб, приемна, добра усмішка. Помітивши мою увагу (тоді я очолював літ-студію), назвався першокурсник Валерій Тарасов. Ім'я мені було незнайоме. Це вже згодом, коли ми дружили-браталися, як-то кажуть, одним духом дихали, я зінав його, а він мій до подробиць життєпис.

Хіба ж не буває так: із сотень облич западе тобі в душу одне — і ти завороженийним назавжди? Щось схоже сталося і зі мною від зустрічі з Валерієм. Чим заворожив-причарував цей богатирської статури красень? Може, тим, що мав багату, незвичну як на студента, біографію, може, своїми орігінальними новелами, які захоплено читав на заняттях літ-студії, а відтак «публікував» у довжелезній, на весь коридор, стіннівці. А може, тим, що був не дуже балаукий, належав до вимираючого племені диваків (у них, справді: слово — діло, слово — золото), і попри вроджену делікатність одчайдушно ставав на бій зі злом безстрашно і безкомпромісно. У ньому завжди, скільки пам'ятаю, жив бойовий дух.

Він приїхав до альма-матер із Дніпропетровщини, де і народився. Можна розповісти, як нелегко жилося сім'ї Тарасових з п'ятьо осіб.

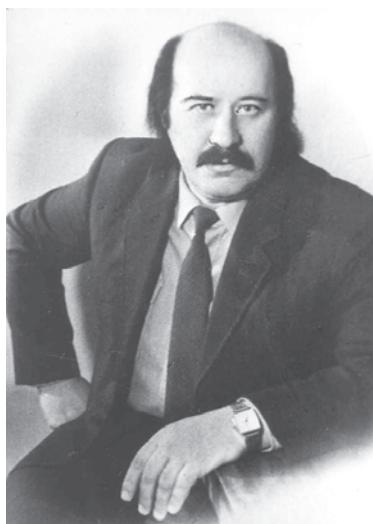
Матір замучили фашисти, батько поневірявся в Бухенвальдському концтаборі. Хлопця виховувала бабуся Векла. Після повернення батько працював на трубному заводі в Нікополі, куди перебралася й родина. Тут Валерій вчився до сьомого класу. Середню школу закінчив у селі Дермань на Рівненщині, знаменитим тим, що в ній свого часу навчалися знані письменники — Улас Самчик та Борис Тен. У цій школі вчителювала його старша сестра — філолог за фахом. Після школи Валерій працював, як і батько, на Нікопольському трубному заводі (в ті хрущовські часи, аби стати студентом, треба було мати дворічний стаж роботи). Там, у багатотиражній надrukував своє перше оповідання. А 1961 року любов до слова привела в університет ім. Івана Франка. Тож в нього — вдача січеславська, коріння — рівненське, закваска — львівська.

Університет послав нас учителювати до Криму, у степовий Советський район. Спочатку мене, а через рік і його, в село Восточне. Пам'ятаю, як нестандартно, по В. Сухомлинському, Валерій учив дітей української мови: усім класом ішли на польчи на берег річки, де наживо збагачували словниковий запас. Така методика була не до вподоби директору-консерватору і він побіг скаржитися в райвно. Там скаргу зрозуміли по-своєму: молодого педагога призначили завучем Восточненської восьмирічки. В цій школі разом з дружиною Тамарою, теж учителем-словесником, організовув музей Керченсько-Феодосійського десанту і згодом на основі

зібраного матеріалу і свідчень десантників, тих, що лишилися живими (з кожних десяти уцілів тільки один!), написше повість «Десант». Вона з'явилася у журналі «Дніпро» 1973 року і була схвалено оцінена Павлом Загребельним. А перша книга повістей і оповідань під назвою «Десант» побачила світ через чотири роки у видавництві «Молоді».

Вогник ентузіазму і пізнання людій не згасав в очах мого друга і в сиві літа. Одне його не переставало цікавити повсякчас — люди, енергійні, дійові, сміливі у думках і вчинках. Він зневажав тих, хто письномовно клявся в любові до України, але палець об палець не вдавав для покращання добробуту рідної нації. В основі його документальних повістей із серії «Феодосія: дійові особи» — розповіді про людей саме конкретної дії, справжніх державників в цьому курортному місті — Олександра Бартенєва, Людмилу Борщ, Володимира Шайдерова. А ще ж книги про будні міліції, про воїнів-афганців, не кажучи про сотні гарячих, як саме життя, нарисів, статей про земляків-учасників, опублікованих у періодиці і, зокрема, й на сторінках «Кримської світлиці». Та й взагалі в усіх його книжках, і художніх, і документальних (а їх понад два десятки), — люди високі моралі, спраглі живої діяльності. Чи не тому, що й сам належав до когорти таких людей.

До жодної політичної партії за часів незалежності він був не причетний (із КПРС вийшов ще 1990 року, написавши заяву), проте можу засвідчити — його добре знали як

голову Феодосійського осередку товариства української мови імені Т. Г. Шевченка, як депутата міської ради, як одного з фундаторів місцевої організації «Крим з Україною». А в республіканській Спілці письменників він кілька років поспіль — заступник голови ревізійної комісії. І скрізь прагнув допомогти. Не кожен може похвалитися таким досвідом (і автор цих рядків теж), який був у В. Тарасова, адже він із власної волі отікувався вирішенням проблем.

Та найповніше Валерій съорнув отієї політики, коли редактував феодосійську міську газету «Победа», орган тодішнього міському комітету. Тридцять років трудився в цьому російському часописі, з них 15 — головним редактором. Ох і муляло ж комуністам те, що газета духом українська, а не про-російська. І вони натискали на всі доступні їм важелі, щоб редактор з

російськомовним прізвищем теж «почервоні» і взял курс «на відродження Союза». Піймавши облизня, компартійці по-єзуїтськи розправились з непокірним: звільнини з посади головного редактора. А йому ж до пенсії залишалось менше року. Два серцевини напади переніс, проте не здався. Нелегко таке навіть уявити. Тоді декларовані штатні патріоти навіч побачили, яка вдача у справжнього українського патріота, невтомного талановитого письменника Валерія Тарасова. Побачили, як конкретними діями треба доводити патріотичні почуття.

Того дня в його квартирі на вулиці Свиридівих у Феодосії за біксію ми провели чимало часу. Будучи важко хворим, він, як завжди, зберігав бойовий дух і говорив тільки про життя, не допускав думки про неминуче... «А оце дарунок від хлопців-афганців, — показав на розкішний телевізор. — Подаха-гонар за те, що написав про них книжку». І освітив, як тільки він умів, доброю широко усмішкою, дістаючи з полишки ту саму книжку, солідне ілюстроване видання.

Коли телефон тривожно повідомив, що серед живих не стало Валерія Тарасова, ця звітка боліче запала в моє серце і досі не відпускає. Зранила, напевне, серце кожного, хто знав цього великого трудвідника на ниві нашої духовності, невтомного талановитого письменника. Віриться, що й з берега вічності він спонукатиме нас до праці і творчого неспокіо. Царство Тобі Небесне, любий друж!

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

ВЕЛИКИЙ СИН КРИМСЬКОТАРСЬКОГО НАРОДУ

У КРИМУ ВІДЗНАЧILI 162-РІЧЧЯ ІСМАЇЛА ГАСПРИНСЬКОГО

Гаспринський — ім'я, визнане у всьому мусульманському світі, і ми по праву пишемося цим ім'ям. Світла пам'ять Ісмаїл-бея Гаспринського назавжди збережеться в наших серцях, і ми готові завжди схилятися перед пам'ятю цієї людини.

Амет Озенбашли

У Криму відбулися заходи до 162-річчя від дня народження кримськотатарського освітянина, письменника, педагога, перекладача і громадського діяча Ісмаїла Гаспринського. Організаторами заходів виступили Міністерство культури АРК спільно з КРУ «Кримськотатарська бібліотека ім. І. Гаспринського».

Урочисті заходи відкрили-

ся покладанням квітів до пам'ятника Ісмаїлу Гаспринському. У ньому взяли участь заступник голови Ради міністрів АРК — міністр регіонального розвитку і житлово-комунального господарства АРК Азіз Абдуллаєв, перший заступник голови Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров, голова Постійної комісії Верховної Ради АРК з культури Сергій Цеков, начальник Управління аналізу й прогнозування діяльності музеїв, заповідників і бібліотек Олена Емірова, перший заступник Постійного Представника Президента України в Криму Володимир Дегтярьов. Також покласти квіти до пам'ятника величезному кримськотатарському

ському освітянину прийшли представники Державної організації «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр».

Присутні вішанували пам'ятним словом великого сина кримськотатарського народу Ісмаїла Гаспринського. А у КРУ «Універсальна наукова бібліотека» імені І. Я. Франка відбулися літературні читання «Світ Ісмаїла Гаспринського». У рамках відкриття була презентована книжково-фотодокументальна виставка «Ісмаїл Гаспринський — великий просвітник». В експозиції представлені матеріали, присвячені життю, творчості і науковій діяльності автора. Експонати виставки видані в різні роки в багатьох країнах світу.

Зі своєю доповідлю під назвою «Педагогічні погляди і діяльність Ісмаїла Гаспринського» виступив доктор педагогічних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти ім. Я. А. Коменського Муеддін Хайруддінов. Також виступила методист КРУ «Кримськотатарська бібліотека ім. І. Гаспринського» Зарема Абураймова з доповідю «Ісмаїл бей Гаспринський в Къырым къадынлыгъи». Завідувачка сектора архівних і рукописних матеріалів цієї ж бібліотеки Медіне Алімова презентувала електронну версію першої кримськотатарсько-російської газети «Терджиман» (Перекладач).

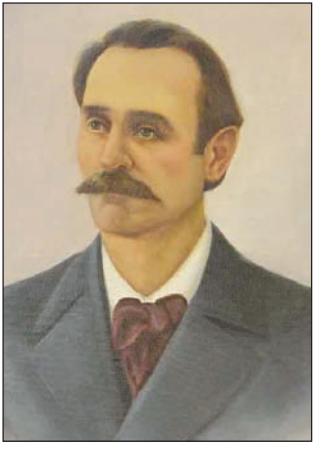
Ісмаїл Мустафа-оглу Гаспринський народився 8 (21) березня 1851 року в селі Авдіївці Бахчисарайського району. Він здобув хорошу освіту, вчився в Сімферополі, Москві, Стамбулі та Парижі. Шість років працював учителем російської мови в декількох татарських школах.

У 1879 р. Гаспринський був обраний міським головою Бахчисараї і перебував на цій посаді до 1883 р. Талант і любов до публістики, бажання принести користь своєму народу привели його до газетно-видавничої і просвітницької діяльності.

Починаючи з 10 (23) квітня 1883 р. і до кінця свого життя, він видавав газету «Терджиман» (Перекладач), що довгий час була єдиним тюркомовним періодичним виданням у Росії, а з початком ХХ століття — найстарішою мусульманською газетою у світі. Газета проіснувала майже 35 років і була закрита 23 лютого 1918 року. Через «Терджиман» ідеї Ісмаїла Гаспринського поширивалися в Росії (Татарстані, Башкортостані, Білорусії, Казахстані, Киргизії, Хівінському та Бухарському ханствах, Туркменії, Таджикистані, Азербайджані). Крім того, газета поширювалася в Персії, Китаї, Туреччині, Єгипті, Болгарії, Франції, Швейцарії, Світі.

Своєю просвітницькою діяльністю, що проходила під гаслом «Єдність в мові, думках, роботі», Ісмаїл Гаспринський зробив великий внесок у справу зближення тюркських народів, розвиток їхньої національної культури і політичної самовідомості.

За багаторічну плідну просвітницьку та громадську діяльність Гаспринський був нагороджений кількома орденами й медаллю. Серед них треба відзначити: бухарський

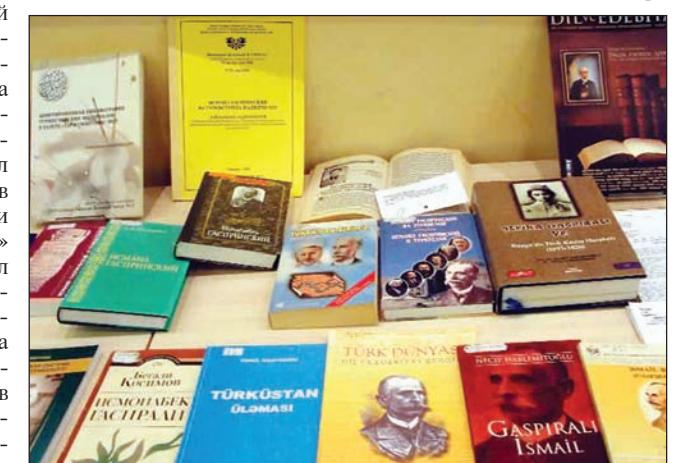

«Золотий орден Зірки» (III ступеня) — 1893 р.; турецький «Меджидіє» (IV ступеня) — 1894 р.; російська «Медаль Санкт-Петербурзького російського імператорського технічного товариства» (бронза) — 1897 р.; перський «Лева та Сонця» (IV й III ступеня), останній — у 1904 р.

У 1910 р. французьким журналом «Revue du monde musulman» кандидатура Гаспринського була висунена на здобуття Нобелівської премії світу.

Ісмаїл Гаспринський помер 11 (24) вересня 1914 р. і похованій на території «Зінджірлі» медресе у Бахчисараї.

Зинуре ІСМАЙЛОВА, провідний методист відділу зв'язків ДО «Всеукраїнський інформаційно-культурний центр»

СПІШМО РОБИТИ ДОБРО, ПОКИ СОНЦЕ СВІТИТЬ...

Чи не кожен з нас у певний період замислюється: «Як давати собі раду в житті? За чим варто слідкувати перш за все?». До таких думок приходить чимало людей у моменти відчуття, поневірять або сумнівів. Недарма крилате латинське прислів'я твердить: «Мислю — значить існує». Думкам же, у свою чергу, властиво матеріалізовуватися. Тож як не загубитися при розставленні пріоритетів, виборі вищої ідеї або життєвого шляху, яким будеш іти надалі?

Нешодавно в музеї Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв відбулася небуденна зустріч священика Ігоря Царя з вчителями Жидачівського району Львівщини. Отець Ігор ділився цікавими історіями зі свого насичено-

го життя та розповів, наскільки великою є сила віри.

Як пише отець Ігор у своїй книзі «Останні будуть першими», його власне прізвище спонукало до того, щоб «мати свою гідність і бути людиною». Проте не тільки це стало ключовим моментом на тернистому шляху до богослужіння. Щирими і палимі молитвами добрих людей він здобув заступництво і захист, став помилуваним Богом у часі кривавих і жорстоких подій становлення України.

«Старайтесь своїм життям свідчити, що ви — діти Божі, — заповідає священик. — Як? Починаючи з християнського привітання, живіть чесно і правильно. Прославляйте Ісуса, вихваляйте і величайте Його у скрутну та радісну

годину». Ось така проста наука від отця Ігоря.

За своє життя ця людина зробила і надалі щоденно робити чимало добрих справ: чоловік молитвами зцілює людей, допомагає нужденним, хворим та в'язням, забезпечуючи їх усім необхідним. Десять років він служив Божим учителем у в'язниці, не отримуючи за це жодної плати. Навпаки, що намагався принести ув'язненим ті дари, які жертвували добре віряни: книги, взуття, медикаменти... і найважливіше — надію на краще. Його часто запрошують у закордонні поїздки, але відповідає одна: «Я вдома маю багато праці, на яку не кожен зважиться. На кого залиши тих немічних, які не ходять і не бачать, проте чекають на мої відвіди-

ни... Але це Бог приходить не тільки через мене, а й усіх небайдужих до таких фізично немічних людей, що мають велике духовне світло».

Його шлях до священнослужіння був далеко не простим. Ще до того, як у тридцятирічному віці стати священиком, чоловік перевжив службу в Забайкальському військовому окрузі. Саме «пережив», бо колишні «екеки» тоді казали, що краче три роки в тюрмі віссидлі, ніж два — в такій армії. Силою відстоюючи свою честь, кулаками заступався за побратимів. З допомогою Божих знаків він продовжував будівріній своїй Батьківщині і працював на її благо, в той час як більшовицька система ламала тисячі українців.

Декілька цінних порад, які варто взяти до уваги:

«Дуже важливо правильно говорити і думати.

Якщо будете нарікати: «Ох, я же мені сьогодні погано, то завтра вам буде ще важче».

Якщо у вас бік спрямовані погані думки з чийогось боку — промовте: «В ім'я Ісуса Христа я не приймаю цього, проголошує своє щастя життя в любові і радості».

Добре мати таку думку, щоб Бог через вас не псував цей світ. Мати перед собою мету: стати праведним.

Як твердить Біблія: «Мистровені в Христі робити добро» (до Ефесян, р. II). На жаль, далеко не всі це пам'ятають. Тим не менш, кожен «живий християнин» повинен заново відкрити для себе Біблію, не боячись бути відважним і йти своєю стежкою, відхиляючись від зла, яке перешкоджає навколо. Якби кожен жив так, як хоче Бог, — світ був би світлішим».

Христина ЛУШИНА, учасниця творчої студії «У Кобзарадії» музею Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв

«МРІЄ, НЕ ЗРАДЬ!»

24 березня в Українсько-канадському відділі бібліотеки ім. Л. Толстого відбувся захід «Мріє, не зрадь!». У програмі Театрального глобуса (таку форму мав захід) провідною темою була розповідь про життя та творчість Леся Курбаса, українського режисера, актора, теоретика театру, драматурга, публіциста, перекладача, народного артиста УРСР (1925). Ім'я Леся Курбаса опинилось під забороною в Україні, починаючи від 1934 року. Якщо й були будь-які згадки про нього, то тільки гострокритичні, з приспівнням йому цілої низки ухілів, ах до «українського буржуазного націоналізму» в театрі.

Творча діяльність Леся Курбаса залишалася для цілого покоління українців зовсім невідомою або маловідомою. На хвісті, трое акторів «Березоля» — Йосип Гірник, Олімпія Добровольська і Наталя Пилипенко опинилися після Другої світової війни в еміграції. Першим серед них почав відновлювати пам'ять про Леся Курбаса один з найвизначніших акторів «Березоля» — Йосип Гірник.

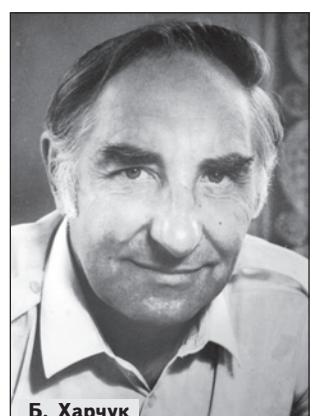
Можливо, саме тому, що режисер не відступив, не поступився своїми переконаннями, його було наклепники обмовлено, звільнено з посади керівника «Березоля» і заарештовано у Москві, де він кілька місяців працював у С. М. Михоєлса в Московському державному театрі на Малій Бронній. Його було вислано на будівництво Біломорсько-Балтійського каналу на Медвежу Гору, потім його відправили на Соловки. З листопада 1937 року, після повторного суду, його було розстріляно в уочищі Сандармох, а в 1957 році посмертно реабілітовано.

Читачі різного віку ознайомилися з книжковою виставкою «Лесь Курбас: мріє, не зрадь!». З оглядом книжок «Театральні обрії України», про невідомі сторінки життя та творчості відомих українських майстрів сцені, драматургії, присутніх ознайомила бібліотекар Марина Панова.

Л. І. ТАРАХТІЙ, завідувач бібліотеки-філії № 9 ім. Л. Толстого

Тему людей — диваків, мрійників, які глибоко замислюються над природою звичайністів речей, хочуть зрозуміти закони природи і світу, продовжив Борис Харчук, відомий український письменник.

Борис ХАРЧУК: «КРАСИ ЛЮДИНИ БЕЗ ЗЕМЛІ І КРАСИ ЗЕМЛІ БЕЗ ЛЮДИНИ НЕМА...»

Народився Борис Харчук 13 вересня 1931 року в селі Лозі неподалік містечка Вишнівця на Збаражчині (тепер Тернопільська область). З юних літ хлопчик ріс в атмосфері любові до України. Початкову освіту здобув Борис спочатку в рідному селі, потім — у Дзвиніцькій семирічці. Після закінчення Вишневецької середньої школи юнак успішно склав іспити до Кременчуцького педагогічного інституту. Саме тут Борис Харчук почав писати. Пізніше перевівся до Полтавського педінституту імені В. Короленка, почав відвідувати літературну студію, писав вірші. Писав, писав, як веліло серце, як зобов'язува-

ла совість. Тому він ніколи не соромився своїх найперших книжок. За три десятиліття літературної праці вийшла ціла бібліотечка творів Б. Харчука — романи «Волинь», «Майдан», «Хліб на сущінні», «Кревняки», багато повістей та оповідань, творів для дітей і про дітей. Були ще й інші твори, що могли з'явитися за життя автора, але лише тепер приходять до нас. Рідні Б. Харчука згадують: «Був дорохлив, а в душі залишався дитиною. Багато втрачав у житті, та не загубив головного — здатності дивуватися. Світ залишився таємничим і незагнаним. Може, тому так любив дітей». Досить цікавою для сприй-

няття є повість-притча, легенда «Планетник», яка вичається у 7 класі. Твір відзначений у 1982 році літературною премією імені Миколи Трублайні, українського письменника, автора чудових пригодницьких творів для дітей середнього шкільного віку.

Повість про хлопчика Планетника, який любив свою матусю, рідний край і жив у гармонії з природою. А найголовніше те, що мав надприродні здібності: розумів про шо гомонять дерева, рятував село від зливи, розігнавши руки дощової хмарі, допомагав людям, бачив красу природи у всіх її тонкощах.

Ще маленькою людина прагне самоутвердитися, пізнати нове, цікаве, корисне, а потім, ставши дорослою, передати ці знання наступному поколінню.

Чи ніколи ви не задумувалися над смислом життя? Що хоче отримати кожен від нього? Здоров'я, кохання, матеріального благополуччя, владу над іншими...

Дійсно, людина сама визначає власні пріоритети. Але як зробити так, щоб прожитий час не був марним, витраченим на якісні дрібниці?

Людина живе у суспільстві, тому вона повинна співвідносити власні інтереси з інтересами оточуючих.

Так і наш Планетник, для якого головним у житті є:

- любов до людини праці;
- збереження природи, її краси;
- робити добро;
- надання безкорисливої допомоги;

— шанобливе ставлення до матері.

Не забувайте, що ми — Люди!!!

Після прочитання цієї повісті я запропонувала дітям написати невеличкі твори-роздуми, єсе на тему: «Що є щастя для кожної людини?». Цікаві міркування написали мої учні. Ось деякі з них.

«Щастя, це, напевно, той стан душі, коли світ навколо в яскравих кольорах... Щастя для матері Планетника — щодня працювати на землі, «...не розгиняючись, розпушувала холодну землю, розминаючи кожну грудочку, дихала, хукала на неї, віддаючи їй своє тепло і свій дух...». Для того, щоб бути щасливим, треба кожну хвилину свого життя присвячувати створенню добра і краси. І тоді будуть здійснюватися ваші мрії, як у головних героях Бориса Харчука», — так пише учениця 7-А класу Карина Тюріна.

Таня Гаскевич написала таке: «Кожен розуміє щастя по-своєму. Для Олени Булиги щастя означає бачити вечірні зорі і вечірнє небо. Для діда Капуша — передати Планетнику свої знання, вміння і навички. Але у всіх є одне спільне бажання — це жити на цій землі!».

Цікаві міркування з цього приводу висловив і Олександр Калиненко у своєму творі. «Що таке щастя? Для кожної людини поняття щастя різне. Для когось достатньо дрібнички і людина вже щаслива. Наприклад, для Планетника цвіте квітка, то йому вже щастя. Якщо у світі все гармонійно, то йому нічого і не треба. Для матері Планетника — якщо син буде

здоровим. А люди у селі, які мають матеріальні блага, не відчувають себе щасливими, бо для них усе стало звичним. Якщо щодня їсти морозиво, до цього звичніше, і не будеш відчувати свята. Для агронома не треба багато ікі та веселошів, йому потрібен цікавий та розумовий співрозмовник. Мені здається, що автор натякає нам на те, що у житті людини все повинно бути гармонійно, як і в природі. Як каже дід Капуш: «Людина вийшла з кореня добра, а все життя вона повинна удосконаловатися і підніматися до краси і сили природи, до волі і єдності».

Твори учнів говорять самі за себе: ідейно-художній зміст твору вони зрозуміли. Для них основні закони життя людини: праця, знання, гармонія.

Світлана МИРОНЮК, учителька Нижньогорської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 2

ВЧИМОСЯ ПЕРЕМАГАТИ

28 БЕРЕЗНЯ В ЗАПОРІЖЖІ ЗАВЕРШИЛАСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ТА ЛІТЕРАТУРОЮ, У ЯКІЙ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ ПОНАД 150 УЧАСНИКІВ – ПЕРЕМОЖЦІВ ОБЛАСНИХ ЕТАПІВ ЗМАГАНЬ

Підсумковим протоколом журі визнано переможців, які здобули найвищі оцінки під час усіх випробувань. Так,

дипломи I ступеня одержали учні Запорізької (2 дипломи), Одесської (2 дипломи), Івано-Франківської, Дніпропетровської, Миколаївської, Харківської, Рівненської, Сумської та Львівської областей.

Дипломами II ступеня нагороджені учні Чернівецької (3 дипломи), Івано-Франківської (2 дипломи), Сумської (2 дипломи), Львівської (2 дипломи), Запорізької, Закарпатської, Київської, Волинської, Полтавської, Кіровоградської, Тернопільської, Рівненської, Одеської, Черкаської, Дніпропетровської, Чернігівської областей.

23 березня із Сімферополя до Запоріжжя на IV етап Всеукраїнської олімпіади з українською мовою та літературі виїшли і наші кримчаночки – переможниці III етапу змагань на чолі з вчителькою української мови та літератури школи № 33 м. Сімферополя Ганною Йосипівною Ястreb. Претендентками на участь у Всеукраїнській олімпіаді від Криму стали: учениця 8 класу НВК «Українська школа-гімназія» м. Сімферополя Тетяна Совик (до речі, цього року восьмикласники вперше брали участь у такому

змаганні); учениця 9 класу сімферопольської ЗОШ № 33 Басіра Хоссейн; учениця 10 класу Сакського НВК «Школа I ступеня – гімназія № 1» Євгенія Глухий; учениця 11 класу Армянського НВК «Школа-гімназія» Вікторія Ізатова.

Дівчата дуже відповідально готувалися до цієї олімпіади, багато читали літературу, повторювали правила, виконували різноманітні завдання, які добирали їм інші вчителі, навіть зайшовши до потяга, відразу взялися за книжки!

24 березня на всіх учасників

чекало справжнє свято – відкриття XXVII Всеукраїнської олімпіади з українською мовою. Запорізьким міським центром творчості дітей та молоді для учасників олімпіади було підготовлено чудову концертну програму.

А вже 25 березня конкурсні виконували завдання з української літератури, а наступного дня – завдання з мови. Представниці нашої кримської команди зізналися, що з більшістю завдань впоралися легко, не випадково журі відзначило високий рівень підготовки також і кримських

учасників, але для перемоги потрібно знати ще більше!

Голова журі, доктор філологічних наук, професор Національного університету імені М. Драгоманова Олександр Легута і головний спеціаліст Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України Катерина Таранік-Ткачук вручили дипломи учасникам та переможцям. Також усі учасники отримали від оргкомітету цінні подарунки.

А наша землячка Євгенія Глухий із сакської школи-гімназії № 1 отримала диплом III ступеня.

Крім змагання, нових знань, спілкування з ровесниками дівчата з'їздили ще й на цікаві екскурсії. Вони побували на знаменитому острові Хортиця, відвідали музей козацтва, музей зброй. Сфотографувалися біля найстарішого в краях 700-літнього дуба!

Звичайно, такі весняні канікули запам'ятуються їм на все життя! А ми пишаємося вами, кримчаночками, й бажаємо у майбутньому нових захоплюючих вражень і перемог!

Любов СОВІК

Кримчанка Євгенія Глухий отримує нагороду

Кримська команда у Запоріжжі

«ДЖЕРЕЛЬЦЕ» ЧИТАЙТЕ – ПРИЗИ ЗДОБУВАЙТЕ!

Минулій п'ятниці до редакції «Кримської світлиці», а якщо точніше – до «Джерельця» завітали за призами переможниці «фантастичного» конкурсу, який проводився у «Джерельці», Лена Абламітова, учениця 10 класу Прудівської ЗОШ Советського району, та Дарина Збрицька, учениця Грушівської ЗОШ (м. Судак).

Ми попросили дівчат трохи розповісти про себе, зокрема, де, як і коли вони познайомилися з «Джерельцем» та «Кримською світлицею».

Лена розповіла, що їй дуже подобається навчатися в школі та займатися спортом. Любить читати вірші Тараса Шевченка, Лесі Українки. Із задоволенням читає і вчит напам'ять вірші свого улюблених вчителя української мови та літератури Василя

Григоровича Латанського. А після закінчення школи мріє вступити на юридичний факультет. Про газету «Джерельце» чула вже давно на уроках свого вчителя В. Г. Латанського, а написала на конкурс уперше – і виграла! І тепер у неї, звісно, є бажання й далі писати та перемагати. Газета Лена подобається, вона постійно читає її в Інтернеті.

А у Даринки улюблений вчитель – Галина Сергіїв-

на Семенова, теж української мови та літератури. Тому Дарина дуже любить цей предмет, особливо їй подобається писати твори. Із захопленням читає твори сучасних українських письменників. Цікавиться українською культурою. Хоче добре вивчити ще й кілька іноземних мов, насамперед, англійську, і викладати її в школі.

З «Джерельцем» познайомилася ще у 5 класі на уроці української літератури. А подобається дівчинці «Джерельце» тим, що із нього вона дізнається про творчість інших учнів, ровесників, про їхні думки та мрії. Пропонує всім писати більше про свою школу, про природу, про своїх улюблених домашніх тваринок.

* * *

Користуючись нагодою, хочемо й ми запропонувати нашим юним читачам нову конкурсну тему: **напишіть до «Джерельця» про ваших улюблених учителів**. За що ви їх шануєте, чи хотіли б бути схожими на них, чи впливає ваше ставлення до вчителя на оцінку з того предмета, який він викладає?

Це можуть бути прозові або поетичні твори обсягом до двох друкованих аркушів. Ілюстрації (фото, малюнки) – тільки вітаються!

Отже, до справи! А «Джерельце» вже розшукує нові призи...

Лена Абламітова

Дарина Збрицька

А. Й. Іванов

Т. Остапчук

Добого дня, «Джерельце»! Пише до тебе твоя постійна читачка Остапчук Тетяна. Хоч із твоїх сторінок підякувати Кримському відділенню Всеукраїнського об'єднання ветеранів і його голові Анатолію Йосиповичу за підтримку і участь у вихованні підростаючого покоління. Це дуже добре, що є такі люди, яким не байдуже, чи знатимуть історію своєї держави нащадки. Портрети українських гетьманів, які були подаровані від імені ветеранів нашій школі, сприяли вихованню справжніх патріотів, сильних і мужніх людей, здатних разі потрібні стати на захист своєї держави. А публікація вірша «Філософія Сковороди» в часописі «Заповіт батьків» додала мені натхнення, допомогла повірити в свої сили і просто відчути себе щасливою. Я вірю, що українська мова з кожним днем все виївненіше звучатиме у нас в Криму.

НАЙКРАЩА МОВА

Якщо спитаеш мене знову, Яка найкраща в світі мова? Я відповім, що українська: Поліська, рівненська, волинська... Вона і близька, і далека, Вона, немовби птах лелека, Своє гніздечко в'є в Криму, Щоб нагадати тобі, йому, Що живемо ми в Україні, Тому і знати її повинні, Бо не буває двох державних, Нехай не тішать себе марно Ті, що й тепер не зрозуміли,

її не знають і не вчili. Цькували, гнали, плондували, Розправить крила не давали, Ale вона, як Фенікс-птах, Вже поселилась у серіях. Її не вирвати з грудей У сотень, в тисяч тих людей, Які живуть в Криму всі дружно – Тому її не буде ім суттєнно, Bo поруч з рідною звучить Українська мова кожну мить! Тетяна ОСТАПЧУК, учениця Азовського НВК Джанкойського району

Валерія КАРБУШЕВА

Валерія Карбушова — учениця 7 класу ЗОШ № 12 м. Черкаси.

* * *

Біле поле під куполом
з срібних зірок
Колихається тихо і злічує хмари.
Біле поле — пергамент,
де кожен рядок —
Це слова, що злетіли
з чорніл й каламара.
Біле поле байдуже
й не має проблем.
Біле поле не знає
старезних колядок.
Я дивлюся на поле
з похмурим жалем.
Біле поле — літак,
що не знає посадок.
Заховала те поле чумацькі стежки,
Замело і сліди,
що залишив Шевченко,
Біле поле мовчить
і мовчало завжди,
Та чи знає воно,
що страждає даремно?!

Я дивлюся на поле й боюся утрат,

Я боюся, що все вже

навіки забулося.

Я боюся, що поле у вічних снігах
Підзабуло про те,

як країна боролась...

Кристіна УСОВА

Кристіна Усова — студентка I курсу Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Переможниця обласного конкурсу «Ну що б, здавалося, слова».

БУРШТИНОВИЙ АСТРАЛ

Я обрізою ножицями дим, щоб ніхто не почув думки вогню, а кривавий бурштин продовжує співати...

Шипіння сірника підриває своє тонке тіло, і гнотик нової свічки несміливо приймає жертву. А якщо примружитися? Ці золоті локони вогню пахнуть передсвятковим вечором, коли ти намагаєшся зловити оживаючі кути ліхтарів, а пальці лише звично обводять їх світло. Ale у мене є маленькі зірки великої стихії! Іх химерний танець плете мені кайдани, що коштують Вічності, яка нікому не належить. У цих світлячків кілька годин життя, але коли вони звільнюються, то поглинають все, що слабше від їхнього зривистого життя.

За спиною чути поклик вітров, запаху, чиї невидимі руки метушливо роблять паси над вогнем, допомагаючи мені зрізати воскові плоди. Під тьмяними матовими поглядами, вони ніби усіяні перлами вікрамі невидимого лугу. ...ці привиди беруть мене за руки, нечутно щось шепочучи...

Час сповільнить хід, зупинить сніг за візерунчастим склом і, примруживши вітер, змусить його знову повернутися до хмар. А там що? Тільки бадьорі грудневі зорі, чиї витончені краї сплітаються в хитромудру посмішку нескінченності.

...Подивитися в серце? За мить в цій сніговій стіні відкриється сяючий прохід, що веде до розуму будь-якого божевільного.

Дайте мені лучину срібла, і я запалаю восковий замок цього астралу!

А потім згасимо пожежу, почекаємо, поки застигнуть краплі, і знову викиремо ілюзію!

Вона спалахне золотим снігом, закутається в ковдру тиші і засне в сфері німого очікування, а зверху буде падати алмазний попіл... Я

«ПОЕТИЧНІ СВІТИ СЕВАСТОПОЛЯ»

У Мережі з'явився новий сайт, присвячений поетичній творчості севастопольських авторів. Він є складовою великого порталу «Українське життя в Севастополі» і присвячений 13-й річниці його появи 29 березня 2000 року.

Перша друкована добірка віршів поетів-початківців «Севастопольські проліски» побачила світ з ініціативи голови «Просвіти» і редактора газети «Дзвін Севастополя» Мико-

лі Гука у 1999 році. Метою сайту «Поетичні світи Севастополя» (<http://poetry.ukrlife.org>) є популяризація україномовної творчості як уже зрілих авторів, так і поетів-початківців.

Веб-сторінка оформлена у вигляді системи планет, з кожної із яких вирінає індивідуальний світ авторів. Дизайн створив художник Валентин Іванов, який і раніше долучався до художнього відтворення задумів. Зараз на сайті активними є десять планет — це ті

Джерела**УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР****КВІТЕНЬ**

5

1710 р. — на зборах козацтва біля містечка Тягина на правому березі річки Дністер була прийнята перша українська конституція. Повна назва цього документа — «Договір та Встановлення прав і вольностей Війська Запорозького та всього вільного народу Малоросійського між Ясновельможним гетьманом Пилипом Орликом та між Генеральлю старшиною, полковниками, а також названим Військом Запорозким, що за давнім звичаєм і за військовими правилами схвалені обома сторонами вільним голосуванням і скріплені найяснішим гетьманом уроочистою присягою».

1917 р. — у Києві розпочався Український національний конгрес, який обрав Центральну Раду на чолі з відомим істориком, професором Михайлом Грушевським.

Народився:

1879 р. — Андрій Лівицький, видатний український політичний і державний діяч, Президент УНР в ексилі. В 1919 році він був міністром юстиції в Уряді Української Народної Республіки, в 1920 році — голова Директорії і заступник Головного отамана УНР Симона Петлюри. Після поразки УНР — в еміграції із 1926 до 1954 року був главою уряду УНР у вигнанні.

1882 р. — Вадим Модолєвський, історик, дослідник української геральдики.

Помер:

2003 р. — в автокатастрофі загинув Олександр Кривенко, український журналіст і громадський діяч. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

10

1864 р. — у Львові почав роботу перший професійний український театр «Руська бесіда».

1918 р. — полковник Петро Болбочан, командувач Кримської групи армії Української Народної Республіки, одержав наказ звільнити Крим від більшовиків.

1938 р. — вийшла Постанова ЦК КПУ «Про реорганізацію шкіл на Україні», яка посилювала русифікацію народної освіти.

1992 р. — у Запоріжжі відкритий перший фестиваль мистецтв «Козацькому роду нема переводу».

1994 р. — одеський гарнізон Чорноморського флоту увійшов до складу Військово-Морських Сил України.

Народився:

1898 р. — Степан Скрипник, перший Святійший Патріарх УАПЦ — Мстислав.

Померли:

1622 р. — гетьман України Петро Конашевич-Сагайдачний.

1931 р. — поляки замордували Степана Охримовича, крайового провідника ОУН на західноукраїнських землях.

1990 р. — кобзар Олексій Чуприна.

11

1103 р. — у битві на річці Сутень руські дружини розгромили половецьке військо (у битві загинуло до 20 половецьких ханів).

1945 р. — НКВС заарештував митрополита Йосипа Сліпого та галицьких єпископів Йосафата Коциловського, Григорія Линоту, Микиту Чернецького, Григорія Хомішина, Івана Лятошинського. Всі єпископи у сталінських застінках загинули.

Помер:

1979 р. — в автомобільній катастрофі загинув талановитий актор і режисер Леонід Биков.

поети, які вже відбулися і досягли певного рівня майстерності. У розділі «Проба пера» представлені роботи юніх авторів — школярів і студентів.

Автор сайту Микола Владімірський вдячний методисту післядипломній освіти Севастопольського міського гуманітарного університету Валентині Лопатю та завідувачу кафедри української філології Олені Поповій за допомогу у відборі творчих особистостей серед студентів та школярів і не виключає можливості друку нової збірки. (Наш кор.)

ВРАЖЕННЯ, ВІД ЯКИХ ВИРОСТАЮТЬ КРИЛА

Час... Час проходить, минає, біжить, летить — кажуть про нього люди. У нашому світі це дійсно так. А залежить це лише від нас самих. Коли на душі легко — то й час пролітає швидко, а ось коли важко, — то тягнеться й тягнеться, немов довга журлива українська народна пісня. Та її пам'ять — пташка перелітна, що допомагає нам плисти у ній, наче човен у морі, коли події були приємні, то забивається кудись за тридев'ять земель — і мовчить, бо не хоче щось згадувати.

Пам'ять дитинства... Що це таке? Чи задавались ви цим питанням? Скоріш за все — ні. Чому? Бо то — минуле, а ми, люди, живемо сьогоденням і рідко — майдутнім.

...Зоряні ночі. Схід сонця. Лісі і луки. Жовте море пішеніці, в якій майорють блакитні острівці волошок. Діти граються в хованки. Владеш на землю — і тебе вже не видно, лише колосочки, що хитаються, видають тебе. А лісі! Які вони гарні на Київщині. Ви бачили, як там на весні квітне ряст? Ніби ковдра фіолетового кольору, яка випромінює найприємніший аромат.

То що таке дитинство? Це передусім враження, що вкладаються на все життя десь там глибоко-глибоко у самі душі дитини, яка потім стає підлітком, юнаком, зрілою людиною. І вони, ці враження, залишаються назавжди. Ось що таке дитинство.

Ми з вами, теперішнє діоросле покоління, жили в інші часи. Тоді були інші людські цінності: матусина ласка, бабусина казка, дідусява молит-

ва, татове слово, перве кохання, зоряні ночі — все це на сьогодні дало нам стійкий імунітет до нестабільності, яка є зараз. А діти цього покоління? Хто подіє про їхній імунітет? Кому вони будуть потрібні, як не нам? Державі? Можливо, у майдутніму — так. А зараз?

...Ось за такими вічними, справжніми враженнями і ви-рушили нещодавно четверо дітей із Криму зі своїм супроводжувачем. Куди? До гарного невеликого містечка у Прикарпатті — Івано-Франківська.

А почалася ця подорож із дзвінка до музичного училища ім. П. І. Чайковського, що у м. Сімферополі, відомого українського пісняра-виконавця Ярослава Борути, котрый запрошував до участі в V ювілейному фестивалі «Мистецький храм». Ціла доба у потязі промайнула мов одна мить. Сніг, білий пухнастий сніг — це було перше враження. Ось вона — справжня зимова казка. Львів... До відправлення потяга на Івано-Франківськ ще дві години. І ми стімо перед входом до

На фото — юна кримська мистецька делегація в Івано-Франківську (зліва направо): Олександра Шульга, Святослав Іванніков, Марія Стегіна, Олексій Серенков

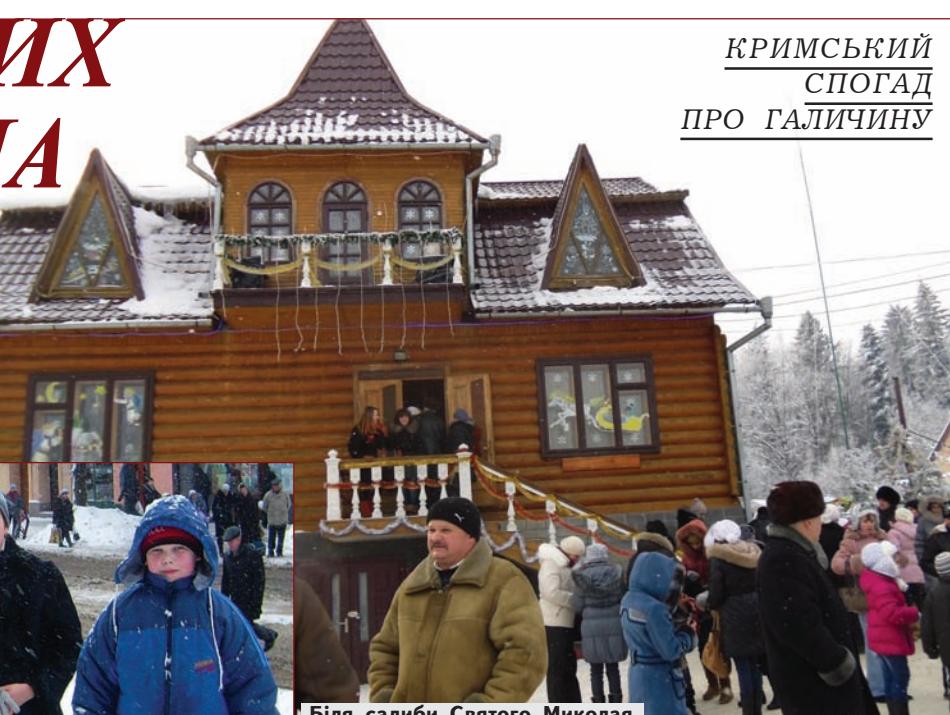

від серця, тоді вона буде почути...

Знову дзвінок пана Ярослава: хвилюється за нас, бо дуже багато снігу випало у Прикарпатті, замело доріжки. А для кримчан сніг — то радість. Ще дві години у потязі, виходимо на перон, а всілі нам чути побажання успіху.

Засніжений скверик, ліхтарі, зблиски снігу під ними, смачні вареники, затишна кімнатна готель і дуже милі, добре люди лише підсилили наші приємні враження.

Понеділок, день проведення конкурсу «Мистецький храм — 2012». Умови такі: хто став лауреатом — виходить наступного дня на справжню сцену для участі у

на голубодром, незвичайний обід, фотографії з голубами на згадку. А пойдак до садиби Святого Миколая поповнила наші враження катання на саночатах, відвідуванням музею, цікавою екскурсією, солодощами та 20-градусним морозом.

Закінчувала нашу подорож ночівля у готелі при храмі у Львові. Нам дозволили заспівати у величезному залі з височеними куполами. Кохен вокаліст знає, що робить акустика зі звучанням голосу. І для дітей-виконавців ця надзвичайно хвилююча мить залишиться у пам'яті на все життя.

А перед цим ще одне незабутнє враження: темно, десять година вечора, чекаємо на трамвайчик. До нас прямує п'яній, замурзаний бомж. Виходжу трішки вперед, прикраиваю собою дітей. У душі — непокій.

— Дайте грошей, бо хочу їсти.

— То у нас немає грошей.

— Тоді дайте хоч їжі.

Знаходжу печиво, протягую зі словами:

— Зі святом Святого Миколая.

І тут його агресія кудись пропадає, і на очах бомжа з'являються слози, і слова подяки злітають з його вуст.

Рідненькі мої, якби ви знали, як я його люблю, як я замучився так жити, як я вже хочу до Бога.

«І хлинули сльози,
Тяжкі сльози...» (Г. Г. Шевченко).

Ми забігаємо до трамвайчика, бо час уже пізний, а з вуст дитини зриваються слова:

— То тут навіть бомжі про Бога говорять...

Міне час, діти, які подорожували, стануть дорослими, а згадка про почуте ѹ побачене залишиться не лише у пам'яті, але ѹ у серці, бо у кожного з них ця подорож викликала незабутнє враження. І затишне містечко Івано-Франківськ буде притягувати до себе їхні думки, бо, прощаючись з ним, ми казали одне одному:

— Ми б тут і жити залишились.

Можливо, нам дійсно поталанило на гарних, щиріх душою людей. Коли ми поділились цією думкою з провідником, він відповів, усміхачись: «Не буває поганих націй, є просто погані люди...»

Погоджуємося з ним і залишаємо враження в думках дітей світлими. Нехай цей промінець тепла Західної України засяє яскраво на весь Крим і зігриває наші душі приємними згадками на довгі-довгі роки.

А й правда, крилатим

Грунту не треба,

Землі немає,

То буде небо.

Немає поля,

То будуть хмарі.

Немає пари,

То будуть сльози.

В цьому, напевно,

Правда пташини...

А як же людина?

А що ж людина?

Живе на землі.

Сама не літає.

А крила має.

А крила має!

Вони, ті крила,

Не з пуху-пір'я,

А з правди,

Чесності,

І довір'я.

У кого — з вірності

У кого — з хоханні.

У кого — з вічного

Поривання.

У кого — з ширості

До роботи.

У кого — з щедрості

На турботи.

У кого з пісні,

Або з надії,

Або з поезії,

Або з мрії.

Людина нібито

не літає...

А крила має.

А крила має!

(Ліна Костенко)

А від спогадів нехай виростають крила, які підніматимуть нас над сьогоденням в інші виміри часу, де панує Любов!

Світлана КАНЕВА
м. Сімферополь

Ярослав Борута

Василь Лазарович

